

Københavns Kommune

Undersøgelse af bosteder og bofællesskaber i Københavns Kommune

Caserapporter – bofællesskaber

KØBENHAVNS KOMMUNE

Bilag til hovedrapporten
September 2008

NIRAS
KONSULETERNE

1. INDLEDNING	1
2. LEIFSGADE	2
3. KOLLEGIET I UFFESGADE.....	13
4. VINHAVEN	23
5. KOLLEGIET I BORGERVÆNGET	33
6. BALDERSGADE	45
7. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (1).....	52
8. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (2).....	63
9. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (3).....	72
10. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (4).....	81
11. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (5).....	89

1. **INDLEDNING**

Dette dokument indgår som bilag til Hovedrapporten: Undersøgelse af bosteder og bofællesskaber i Københavns Kommune 2008.

Dokumentet indeholder korte beskrivelser af forholdene på 10 tilfældigt udvalgte bofællesskaber. Af hensyn til beboernes krav på anonymitet er det undladt at offentliggøre navnene på de besøgte bofællesskaber, der har haft fem eller færre beboere. Beskrivelserne bygger i de fleste tilfælde på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet og på et personligt interview med en eller flere hjemmevejledere med tilknytning til bofællesskabet.

Caserapporterne er primært af beskrivende karakter, idet de redegør for centrale oplevelser og erfaringer blandt de adspurgte hjemmevejledere. Beskrivelserne kan dog ikke betragtes som et fuldt dækkende billede af forholdene på bofællesskaberne, da hverken synspunkter fra beboere, pårørende eller forvaltning indgår i caserapporterne. Der kan derfor heller ikke drages egentlige konklusioner.

Caserapporterne skal således betragtes som indblik i den verden, som hjemmevejlederne oplever på bofællesskaberne, men ikke som komplette evalueringer af disse. For et mere fuldstændigt billede af forholdene på kommunens bosteder og bofællesskaber, samt evaluators samlede vurderinger og konklusioner, henvises til hovedrapporten.

De interviewede hjemmevejledere på de enkelte bofællesskaber har haft mulighed for at kommentere på de respektive caserapporter og for at påpege eventuelle faktuelle fejl.

Der er lavet tilsvarende samlinger af caserapporter for hhv. de psykiatriske bosteder og for bosteder for handicappede.

2. LEIFSGADE

2.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Bofællesskabet Leifsgade Leifsgade 24 og 26 2300 København S
Navnet på lederen:	Anne Marie Halborg, gruppeleder HC-Syd
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Voksne udviklingshæmmede
Dato for besøg:	12. juni.

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på Leifsgade og et fokusgruppeinterview med tre hjemmevejledere ansat under HC Syd men tilknyttet bofællesskabet i Leifsgade.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

2.2 Opsummering og samlet indtryk

Bofællesskabet i Leifsgade omfatter to opgangsfællesskaber for 10 udviklingshæmmede voksne. Beboerne bor i hver deres lejlighed, men deler fællesrum og udendørsarealer.

På det foreliggende datagrundlag vurderes bofællesskabet at være et meget vel-fungerende botilbud, hvor såvel beboere som hjemmevejledere trives og har det godt. Der er høje faglige, professionelle og etiske standarder for hjemmevejledernes arbejde, der endvidere synes at være præget af respekt og omsorg for beboerne.

Hjemmevejlederne arbejder målrettet på at skabe rummelighed for beboerne og sikre deres individuelle selvbestemmelse. Der arbejdes ud fra relationspædagogiske principper, hvor hjemmevejlederne i høj grad bruger deres personlige ressourcer i arbejdet med beboerne. Der synes at være et nært forhold mellem hjemmevejlederne og beboerne, ligesom der gøres en stor indsats for at etablere et fællesskab også internt mellem beboerne.

Der forekommer kun meget sjældent magtanvendelser i bofællesskabet og de adspurgte hjemmevejledere synes at have et godt kendskab til de gældende regler og retningslinjer. Det samme gælder i forhold til medicinhandling.

Hjemmevejlederne oplever at blive pålagt et stigende antal administrative arbejdsopgaver og generelt et stort arbejdspres. Mange omstruktureringer på området og en ledelsesmæssig nednormering giver endvidere anledning til frustration hos de adspurgte.

De fysiske rammer i bofællesskabet vurderes at være velfungerende. Dog savner hjemmevejlederne i høj grad et større fællesrum for beboerne, en minibus og ikke mindst en vicevært, der kan varetage mange af de praktiske opgaver i huset.

2.3 **Generelle forhold**

2.3.1 *Organisering af bostedet*

Hjemmevejlederne i bofællesskabet Leifsgade refererer til en gruppeleder på HC Syd, der aktuelt sidder på Sundbyvang. Hjemmevejlederne fungerer således som et selvstyrende team, hvoraf den ene (en koordinerende hjemmevejleder) det meste af tiden arbejder i bofællesskabet, men opholder sig 12 timer ugentligt sammen med den administrative gruppeleder på Sundbyvang.

Hjemmevejlederne i det selvstyrende team mødes hver 14. dag med personalet fra tre andre bofællesskaber. I disse netværksmøder er der mulighed for at udveksle erfaringer og diskutere særlige problemstillinger.

Ud over de faste hjemmevejledere, hvoraf én er suppleant for tillidsrepræsentanten, er bofællesskabet praktikinstitution for studerende, der er ansat for 6 måneder ad gangen.

En af hjemmevejlederne sidder i et vidensnetværk, som beskæftiger sig med udviklingshæmmede med psykiske lidelser. Medlemskabet af netværket indebærer blandt andet supervision og udveksling af erfaringer fra mange forskellige botilbud.

2.3.2 *Målgruppe*

De fleste af de 10 beboere er udviklingshæmmede med psykiatiske diagnoser som eksempelvis skizofreni. De har alle tidligere hørt under åndsvageforsorgen og har boet på store institutioner det meste af deres liv.

Beboerne er mellem 50 og 65 år, og de fleste har boet i bofællesskabet i mange år. Der har således kun været fire udskiftninger på 10 år, to pga. sygdom og dødsfald.

Beboerne passer ifølge hjemmevejlederne i store træk godt til stedet - én enkelt beboer har dog perioder, hvor han er så psykisk dårlig, at han kan være svær at rumme i bofællesskabet.

2.3.3 *Personalerelaterede forhold*

Der er tilknyttet i alt fem hjemmevejledere til bofællesskabet. I øjeblikket er der fire fuldtidsansatte pædagoger og én fuldtidsansat, som ikke er uddannet.

Normalt er der to hjemmevejledere på vagt om morgenen og én om aftenen. Det betyder, at hjemmevejlederne arbejder meget alene i weekender og om aftenen. Vikarer arbejder også alene, men normalt først, når de har været tilknyttet i et stykke tid.

”Vi har stor tillid til vores vikarer. Vi sætter dem grundigt ind i ting, før vi slipper dem – de har vores mobilnumre og kan altid ringe.” (Hjemmevejleder)

Vikarer og nye hjemmevejledere introduceres til stedet gennem et antal ”føl-vagter”, hvor de af en erfaren hjemmevejleder præsenteres for lokale politikker, retningslinjer osv. Hjemmevejlederne lægger også meget vægt på, at tilgangsvinklen til brugerne diskuteres med de nye hjemmevejledere og vikarer.

Hjemmevejlederne fortæller, at de alle arbejder på lige fod, og at de deles om de daglige arbejdsopgaver i bofællesskabet. Det indebærer også en lang række praktiske opgaver, bl.a., som konsekvens af, at der ikke er tilknyttet en vicevært til bofællesskabet. En sådan viceværtfunktion savnes i høj grad af hjemmevejlederne.

De adspurgte hjemmevejledere oplever, at der den seneste tid har været mange ledelsesmæssige udskiftninger i Handicapcentret. Hvor der tidligere var to ledere og én sekretær tilknyttet bofællesskabet, er der i dag kun én leder og ingen sekretær. Det betyder, at hjemmevejlederne har overtaget en lang række administrative opgaver, som fjerner deres fokus fra beboerne. En hjemmevejleder forklarer:

”Vores arbejdspress er sat voldsomt i vejret. Det er blevet for stort – det er urimeligt. ... Det hele er kørt op på et plan, som det aldrig har været før – og det lægger et kæmpe pres på vores skuldre.” (Hjemmevejleder)

Presset på hjemmevejlederne skyldes også, at de i en længere periode har været 4 i stedet for 5 pga. en kollega, som stoppede i utide. Efterfølgende har der været problemer med genbesættelse af stillingen.

2.4 **Indsatsen på bostedet**

2.4.1 *Målsætninger og metoder*

Hjemmevejlederne fortæller, at deres overordnede pædagogiske mål er at gøre beboerne til ”herre i eget liv”. Der er således et stærkt fokus på at skabe rummelighed og sikre den enkeltes medbestemmelse, hvilket mange af beboerne ikke har været vant til fra deres tidligere botilbud.

”De store institutioner har skadet dem alle meget – de udvikler sig rigtig meget, når de kommer her.” (Hjemmevejleder)

Der arbejdes ud fra relationspædagogiske principper, hvor hjemmevejlederne i høj grad bruger deres personlige ressourcer i arbejdet med beboerne.

”Vi føler, at vi er hele mennesker, når vi går på arbejde – vi er ikke kun pædagoger.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at de har en meget varm og kærlig omgang med beboerne. De vil gerne befordre familielignende relationer til beboerne og giver dem fx et kram, når de har behov for det. De er af den opfattelse, at et kærligt miljø er den bedste medicin for beboerne.

Konkret arbejdes der med handleplaner, der er lavet for alle beboerne. I disse beskrives beboernes funktionsniveau og en lang række personlige oplysninger, eksempelvis om medicin. De beboere, som kan profitere heraf, deltager i udarbejdelsen af deres handleplan. Hjemmevejlederne fortæller, at de hidtil ikke har skelnet mellem ”den pædagogiske plan”, som skal udarbejdes i bofællesskabet, og beboerens samlede ”sociale handleplan”. De udarbejdede handleplaner har derfor rummet begge elementer. Det er dog nu blevet gjort klart fra forvaltningens side, at det er borgerens socialrådgiver, der er ansvarlig for udarbejdelsen af den sociale handleplan, som fremover vil komme ud til beboerne.

Beboernes handleplaner udarbejdes / revideres årligt, men bruges ikke som et dynamisk dokument i forhold til det daglige pædagogiske arbejde. Dvs. at ikke

alle aktuelle pædagogiske mål for beboeren er beskrevet i handleplanen, der kun opdateres én gang årligt. Der er dog bevidsthed om, at målene i handleplanen skal være konkrete, realiserbare og tage udgangspunkt i beboernes behov. Fx har en beboer et stort ønske om at stå i butik, så man træner dette med beboeren ved hjælp af et gammelt kasseapparat. De daglige notater om beboerne og præsentation af pædagogiske problemstillinger skrives i kardex og i en meddelelsesbog – og vigtige oplysninger overleveres endvidere mundtligt i dagligdagen og på personalemøder.

2.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

Det er kun to ud af de 10 beboere, der har et dagtilbud. De øvrige har fravalgt dette og råder således selv over deres tid. Hjemmevejlederne fortæller, at beboerne helt selv bestemmer, hvad de vil bruge deres tid på – og at de kan komme og gå som de ønsker.

Mange af beboerne kommer meget ud og flere har et aktivt liv. Hjemmevejlederne fortæller eksempelvis, at én beboer ofte går i Tivoli, mens en anden holder af at købe og sælge plader, en tredje går rundt og kigger på fugle og en fjerde går på café og rundt i byen.

Hjemmevejlederne oplever generelt, at beboerne har et indholdsrigt liv. Dog er en enkelt beboer ikke selv mobil, hvorfor denne skal hjælpes for at komme ud. Hjemmevejlederne ville gerne – hvis de havde ressourcer til det – tage denne beboer med ud mindst en gang om ugen. Det er dog ikke muligt på nuværende tidspunkt.

Alle beboerne får et tilbud om ferie mindst en gang årligt.

Alle beboerne har en hjemmedag, hvor en hjemmevejleder hjælper dem med at gøre rent, købe tøj, købe ind osv. Der er stor forskel på, i hvilken grad beboerne inddrages i de daglige pligter som tøjvask og rengøring. En hjemmevejleder fortæller:

”Inddragelse i det daglige er ikke altid den rigtige pædagogik.” (Hjemmevejleder)

Det er altid hensynet til den enkelte beboer, der bestemmer, hvordan hjemmevejlederne arbejder med inddragelse. De forklarer eksempelvis, at én af beboerne det meste af dagen befinder sig ude i byen, hvor vedkommende har et stort socialt netværk. Hjemmevejlederne vurderer i dette tilfælde, at beboerens livskvalitet ville forringes, hvis han blev ”tvunget” til at deltage i rengøring og tøjvask, hvorfor personalet varetager disse opgaver for vedkommende.

2.4.3 *Samarbejde om indsatser*

Hjemmevejlederne forklarer, at de har et rigtig godt og konstruktivt samarbejde med hinanden. De oplever imidlertid, at deres gruppeleder har for travlt, idet denne har fået pålagt sig for mange ansvarsområder.

”Det betyder, at vi ikke ringer så meget, som vi ville gøre – hun virker lidt stresset – det kan være svært at komme igennem, hun har alt for mange opgaver.”
(Hjemmevejleder)

Gruppelederen betragtes som en god og dygtig leder, der imidlertid, efter den ledelsesmæssige nednormering, arbejder under nogle dårlige rammer.

”Det var en rigtig god ledelse, dengang de var to.” (Hjemmevejleder)

Konsekvensen af den reducerede ledelse er, at hjemmevejlederne har et meget stort ansvar i det daglige.

2.5 **Medarbejdernes trivsel**

De fleste hjemmevejledere i bofællesskabet har været ansat i mange år. De beskriver generelt bofællesskabet som en god arbejdsplads, hvor de trives og har det godt.

”Ja, det er et drømmejob ... Man bliver mødt med glade mennesker - det smitter af.” (Hjemmevejleder)

På trods af den generelt positive vurdering af arbejdspladsen oplever hjemmevejlederne, som tidligere nævnt, et meget stort og uhensigtsmæssigt arbejdspress. Der savnes aflastning i forhold til den stigende mængde af administrativt arbejde.

2.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

Som tidligere nævnt har hjemmevejlederne et stort fokus på beboernes selvbestemmelse og indflydelse. Der er således stor respekt for beboernes individuelle interesser og behov.

Der arbejdes med brugerindflydelse i det daglige og ikke i officielle fora. Der findes således ikke et decideret beboerråd i bofællesskabet, ligesom der ikke holdes beboermøder eller lign.

”Nej, det er lidt pseudo med de møder – det er meget vigtigere at forstå de enkelte og tale meget med dem.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at de netop gør meget ud af at tale med beboerne og på den måde afdække deres ønsker og interesser. Der planlægges således

individuelle aktiviteter med beboerne, ligesom spontane ture ud af huset prioriteres.

”Fx hvis vi skal på tur med en af dem og andre gerne vil med, så spørger vi altid vedkommende, om det er ok, at de andre også tager med.” (Hjemmevejleder)

Beboernes selvbestemmelsesret tages således meget alvorligt i bofællesskabet, idet hjemmevejlederne oplever, at frihed og rummelighed er afgørende for beboerne. Det illustreres også i de to nedenstående udsagn fra to hjemmevejledere.

”Vi har ikke faste regler. Hvorfor skal X (læs: en bestemt beboer) i bad fire gange om ugen, hvis han ikke har lyst?!” (Hjemmevejleder)

”De bestemmer – og vi skælder dem ikke ud, hvis de kommer til at tisse på gulvet osv. Om vi så skal gøre rent 10 gange om dagen, så gør vi det.” (Hjemmevejleder)

2.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

De adspurgte hjemmevejledere fortæller, at de har meget fokus på samarbejdet med de pårørende. Der findes ikke et Centerråd eller tilsvarende, men de pårørende inviteres årligt til arrangementer i bofællesskabet, ligesom de har mulighed for at få indflydelse i det daglige. Eksempelvis forsøger personalet at inddrage oplysninger fra de pårørende i arbejdet med beboeren.

Der er stor forskel på, i hvilket omfang beboerne har tætte relationer til deres pårørende. Hjemmevejlederne fortæller i den forbindelse, at der let kan opstå dilemmaer i forholdet mellem beboer, pårørende og hjemmevejleder, eksempelvis i de tilfælde, hvor den pårørende ønsker mere indflydelse end beboeren finder passende og omvendt.

2.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

De adspurgte hjemmevejledere oplever alle, at beboerne trives i bofællesskabet. De har det godt både med hinanden, med personalet og med beboerne i de omkringliggende boligforeninger.

Det har været en ambition for hjemmevejlederne, at bofællesskabet skulle fungere som et reelt fællesskab for beboerne. Det er i høj grad lykkedes, fortæller de – ikke mindst takket være fælleslejligheden, som beboerne opholder sig meget i.

Det er på rundvisningen tydeligt, at også beboerne og hjemmevejlederne har et personligt og tæt forhold til hinanden præget af omsorg og respekt.

”Vi har en meget kærlig omsorgsform, som de slet ikke er vant til. Et kærligt miljø er fantastisk helende for dem. Vi møder dem med et kram.” (Hjemmevejleder)

Endelig fortæller hjemmevejlederne også, at der har været en målrettet indsats for at skabe en god relation mellem beboerne og de øvrige beboere i beboerforeningen, som alle er pensionister. Hjemmevejlederne har eksempelvis mæglet i konflikter og de fortæller, at der i dag er et godt forhold mellem de to beboergrupper.

Der er kun få forekomster af fysiske og verbale konflikter mellem beboerne i bofællesskabet. Hvis der opstår konflikter, forsøger hjemmevejlederne at mediere og tale med de pågældende.

”Vi tager tingene direkte op med dem – vi skal kunne eksistere sammen. Vi gør meget ud af, at vi skal være gode ved hinanden.” (Hjemmevejleder)

Det er oplevelsen blandt de adspurgte, at den store grad af selvbestemmelse er med til at minimere antallet af konflikter.

”De er vant til, at der er alt for mange, der har bestemt over dem – så vores pædagogik er det modsatte.” (Hjemmevejleder)

2.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

2.9.1 *Procedurer og retningslinjer for magtanvendelse*

Hjemmevejlederne fortæller, at de er meget bevidste om at få læst kommunens procedurer og retningslinjer om magtanvendelse. De oplever, at der er gode eksempler i pjecen om magtanvendelse, men at materialet generelt er for højtravende og svært at anvende i praksis.

”Værdigrundlaget harmonerer ikke med virkeligheden.” (Hjemmevejleder)

Der sker stort set ingen magtanvendelser i bofællesskabet. De få gange, hvor hjemmevejlederne har måttet anvende magt, har været forårsaget af enten hygiejnemæssige hensyn eller i afværge. I disse situationer indberettes der altid – og de adspurgte har et godt kendskab til indberetningsreglerne.

Der opleves gråzonetilfælde, primært når hygiejnemæssige hensyn bliver stillet over for selvbestemmelsesretten. Hjemmevejlederne er generelt meget bevidste om dilemmaet mellem beboernes selvbestemmelse og deres omsorgspligt, og refleksionsniveauet i personalets pædagogiske praksis synes at være høj.

2.9.2 *Indsatser for minimering af magtanvendelse*

Hjemmevejlederne forklarer, at den gode tone i bofællesskabet er med til at begrænse omfanget af magtanvendelser.

”Vi kan undgå det, fordi vi er autentiske i vores arbejde og taler ordentligt til beboerne.” (Hjemmevejleder)

Herudover deltager personalet én gang om året i pædagogiske dage, hvor der arbejdes på forebyggelse af vold og magtanvendelse. Eksempelvis reflekteres der over, hvilke pædagogiske tilgange der virker bedst på de forskellige beboere.

Der bruges generelt mange kræfter på at lære beboerne godt at kende, idet et godt og personligt kendskab til den enkelte, ifølge hjemmevejlederne, er med til at minimere brugen af magt. Hjemmevejlederne har således heller ikke berøringsangst i forhold til beboernes fortid.

”Vi lader dem fortælle om de grusomme ting, de har været igennem – det giver en bedre forståelse af mennesket.” (Hjemmevejleder)

Endelig har alle hjemmevejledere under HC Syd deltaget i et kursus med navnet: ”Kan vores arbejde tåle et skjult kamera” med fokus på kommunikation. Kurset blev afholdt af en ekstern konsulent og forløb over et år, bl.a. med temadage og konsulentens deltagelse i netværksmøder og personalemøder.

2.10 **Medicinhåndtering**

Beboernes medicin administreres efter individuelle aftaler. Nogle beboere kan selv dosere og håndtere deres medicin, mens andre skal have hjælp.

For de beboere, der skal have hjælp, doseres der medicin i æsker for en uge ad gangen. Alle hjemmevejlederne både doserer og giver medicin – og det tjekkes om de beboere, der selv doserer, gør det rigtigt.

Mange af beboerne har medicinen liggende hos sig selv, mens personalet opbevarer det for andre.

”Vi noterer, hvor meget medicin, vi henter, hvor vi lægger det osv. Vi har et skema, hvor dette kan noteres i, som sidder ved brugerens kardex.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne føler sig generelt godt rustede til at håndtere medicin, og de fortæller, at de har været på mange kurser i medicinhåndtering – herunder kurser i virkninger, bivirkninger, seponeret medicin osv.

”Vi alle fire har et meget højt ansvars- og ambitionsniveau omkring medicin.”
(Hjemmevejleder)

Enkelte af beboerne får ind i mellem p.n.-medicin, og også her føler hjemmevejlederne sig godt klædt på. Der laves aftaler om indikation og udlevering med psykiater.

Hjemmevejlederne fortæller, at der kun meget sjældent sker fejl i forbindelse med medicinbehandlingen – og at de kører efter et godt og velfungerende system.

”Vi har oplevet én gang på 11 år, at der er forsvundet noget medicin.” (Hjemmevejleder)

I de få tilfælde, hvor der sker fejl, kontaktes læge eller psykiater. Der findes således en plan for fejlmedicinering.

2.11 Fysiske forhold

Bofællesskabet i Leifsgade består af to opgange med hver fem lejligheder. Beboerne har hver deres individuelle lejlighed bestående af køkken, bad og et stort værelse. I den ene opgang er en af lejlighederne indrettet som fælleslejlighed, som beboerne kan spise og opholde sig i sammen.

Hjemmevejlederne oplever helt overordnet de fysiske rammer som gode og handicapvenlige. Særligt beboernes lejligheder, udendørsarealerne og personale rummet fremhæves som velfungerende.

”Vi har fantastiske udendørsarealer. Området er perfekt til formålet, da der er mange skæve eksistenser i området – og der er al ting lige i nærområdet, fx bank, apotek osv.” (Hjemmevejleder)

Da fælleslejligheden, som er forholdsvis lille, bruges meget af beboerne, har hjemmevejlederne længe ønsket at udvide denne. Denne ombygning har de endnu ikke, efter ca. halvandet år, kunnet få en godkendelse til fra Københavns Kommune, hvilket er meget utilfredsstillende. Afgørelsen lader vente på sig til stor ærgrelse for hjemmevejlederne.

Ud over et større fællesrum savner hjemmevejlederne også et transportmiddel, som de kan bruge til ture og udflugter med beboerne. I dag bruger de deres egne biler mod betaling fra beboerne (kommunes laveste kilometertakst), men dette er langt fra hensigtsmæssigt og sætter en begrænsning på aktivitetsniveauet.

Hjemmevejlederne fortæller, at der ikke er penge på budgettet til fx en minibus.
”Hvis vi skal have det, er det beboerne, der skal betale.”

Hjemmevejledernes private biler gør det muligt at give beboerne en lang række gode oplevelser, som ellers ikke ville være mulige, rent tidsmæssigt. De taler i den forbindelse om ”autopædagogik”, idet køreture også giver personalet mulighed for at komme tæt på beboerne på en anden måde. De når simpelthen flere ting med beboerne, end hvis de altid skulle bruge offentlige befordringsmidler.

2.12 **Administration af økonomiske midler**

Hjemmevejlederne fortæller, at beboerne har meget forskellige aftaler omkring deres økonomi. Nogle af beboerne har selv et hævekort, som de kan gå i banken med. De fleste har dog en aftale med personalet om, at de skal have en underskrift fra en hjemmevejleder for at hæve penge.

I den forbindelse fortæller hjemmevejlederne, at de aldrig forbyder beboerne at bruge deres egne penge, men at de altid forsøger med råd og vejledning – og med stor respekt for beboernes ønsker.

Nogle af beboerne har svært ved at administrere deres økonomi og har en tendens til at overforbruge. Der fortælles eksempelvis om en beboer, der bruger alt for mange penge – og ind i mellem sælger ud af sine ejendele for at få penge. Dette forsøger personalet at undgå ved at tale med og rådgive beboeren – og ved at indgå faste lommepengeaftaler med vedkommende. Generelt bruger hjemmevejlederne mange kræfter på at hjælpe beboerne med at få pengene til at slå til.

3. KOLLEGIET I UFFESGADE

3.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Kollegiet i Uffesgade Uffesgade 6 2200 København N.
Navnet på lederen:	Helle Bagger
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Unge i alderen 18 til 30 år med psykiske problemer.
Dato for besøg:	Tirsdag den 17. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på Kollegiet i Uffesgade samt et fokusgruppeinterview med tre hjemmevejledere og afdelingslederen.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

3.2 Opsummering og samlet indtryk

Kollegiet i Uffesgade er et botilbud for unge med psykiske lidelser. Nogle af beboerne har deres egen lille lejlighed i kollegiets opgang, mens andre deles to og to om en lejlighed.

Kollegiet fremstår som et velfungerende botilbud, hvor beboere og hjemmevejledere for det meste trives rigtig godt. Hjemmevejlederne udstråler stor faglighed og engagement, og det vurderes, at de unge i kollegiet har gode og trygge rammer.

Hjemmevejlederne oplever dog, at der inden for den seneste tid er sket en uheldig udvikling i visitationen af unge til kollegiet. Der bliver visiteret flere med

misbrugsproblemer, hvilket der ikke er ressourcer til at klare i kollegiet. Derudover har hjemmevejledere og afdelingsleder fra det socialcenter, kollegiet er tilknyttet, mindre at skulle have sagt i visitationen. Der er i hjemmevejledergruppen stor frustration over, at enkelte beboeres dårlige indflydelse skal sætte flere af de øvrige beboeres udvikling markant tilbage.

Hjemmevejlederne fokuserer meget på, at de unge udvikler sig og kommer videre. Der gives støtte i det afklarende forløb, og hjemmevejlederne hjælper de unge med at afsøge muligheder for job eller uddannelse. Den fornødne tillid fra de unge sikres gennem vejledernes daglige relationsarbejde.

Kollegiet har overordnet set gode fysiske rammer, og opgangens lejligheder er, ifølge hjemmevejlederne, attraktive at flytte ind i for de unge. De beboere, som deler en lejlighed, har ud over deres eget værelse adgang til et fællesrum med spiseplads. Eneste ulempe er fugtproblemer på badeværelserne, hvor der også er lugtgener fra afløbet. Afdelingslederen oplyser, at opgangens private udlejer er svær at få i tale omkring den nødvendige vedligeholdelse af ejendommen.

3.3 **Generelle forhold**

3.3.1 *Organisering af bostedet*

Bofællesskabet i Uffesgade er tilknyttet voksenteamet ved Socialcenter Nørrebro, og det er hjemmevejledere fra det udegående team, som kommer i huset.

Der har tidligere kun været to hjemmevejledere tilknyttet bofællesskabet, men nu er der tre hjemmevejledere. Typisk er der i dagtimerne to hjemmevejledere på job ad gangen i Uffesgade, hvor den ene er i huset, og hvor den anden kan tage beboere med ud af huset til aktiviteter eller for at ordne praktiske gøremål. De hjemmevejledere, som kommer i Uffesgade, er også tilknyttet andre bofællesskaber og tager også på hjemmebesøg.

Hjemmevejlederne ved kollegiet i Uffesgade holder dagligt tæt kontakt med hinanden, og henter også faglig sparring hos hjemmevejledergruppen og ledelsen på Socialcenter Nørrebro. Samarbejdet i hjemmevejledergruppen fungerer godt, fordi den sidder samlet på kontoret på voksenteam, hvor også lederne er. Vagterne bliver aftalt internt i teams, hvor der er syv-otte hjemmevejledere.

”Den daglige planlægning er uddelegeret til hjemmevejlederne, og det har vi været vant til længe. Der er tillid til, at det fungerer, og der er heller ikke eksempler på andet. Vi er meget selvstyrende, og der er et kollegialt ansvar.”
(Hjemmevejleder)

Afdelingslederen for hjemmevejlederne har til opgave at formidle de tiltag, som kommer fra forvaltningen, videre til hjemmevejlederne. Og hjemmevejlederne

er trygge ved, at lederen går videre med det rigtige, hvis de har nogle klagepunkter, der skal den anden vej i systemet. Derudover bliver afdelingslederen brugt til faglig sparring, pædagogisk udviklingsarbejde og som bofællesskabets repræsentant ved visiteringsmøder.

Til at imødekomme al den faglige information, der kommer på området, har man i hjemmevejlederteamet arrangeret det på den måde, at nogle hjemmevejledere står som *videnspersoner*. Disse personer får så ansvaret for et specifikt område – fx spiseforstyrrelser – og støder de øvrige hjemmevejledere på problematikker inden for det område, kan de henvende sig til videnspersonen. Afdelingslederen understreger, at man stadig sikrer sig en omfattende vidensdeling gennem faglige oplæg på medarbejdermøder.

I forhold til bofællesskabets beboere bliver afdelingslederen brugt som en repræsentant for systemet, hvis der er problemer med fx betaling af husleje, hvor hjemmevejlederne i højere grad står for det daglige pædagogiske arbejde.

”Der er meget ansvar til den enkelte og stor respekt for hinanden. Folk er ligeværdige. Det er et bevidst valg om ledelsesstil, og stiller store krav til kommunikation og information. Jeg tror, det er derfor, vi ikke har konfrontationer – hverken i medarbejdergruppen eller mellem beboerne og hjemmevejledere.”
(Afdelingsleder)

3.3.2 Målsætninger og målgruppe

Bofællesskabets beboere er alle mellem 18 og 30 år og har varige psykiske lidelser. Diagnoserne er bl.a. skizofreni, borderline og forskellige angsttilstande. Derudover har flere af beboerne misbrugsproblemer i mere eller mindre udtalt grad.

Hjemmevejlederne har inden for den seneste tid oplevet en uheldig drejning i visitationen af nye beboere til kollegiefællesskabet.

”Det har været sådan tidligere, at det var en person, som kendte huset og beboerne, der stod for visitationen. Beboerne var med til at fortælle om stedet og til at vurdere den nye, og det var sjældent, der forekom fejlvisiteringer. Nu må vi ikke sige særligt meget til visitationssamtalerne, og der er for mange fejlvisitationer.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne oplever særligt, at der bliver visiteret unge, som ud over en diagnose har svære misbrugsproblemer. Det er hjemmevejledernes opfattelse, at én person kan ødelægge det for rigtig mange, fordi mange af beboerne er så skrøbelige.

”Vi har været vant til, at der har været meget udvikling. En enkelt misbruger kan sætte de andre mange måneder tilbage. Mange af beboerne har forældre, som er misbrugere, så de bliver hurtigt bange.” (Hjemmevejleder)

Beskrivelsen af hvilken målgruppe, der skal bo i Uffesgade, er ifølge afdelingslederen blevet lidt for udvandet. Det betyder, at stedet ikke helt er gearret til nogle af de problemstillinger, som de nye beboere bringer med ind i huset.

Hjemmevejlederne har haft flere dårlige erfaringer med visitationen det sidste halvårstid. Det seneste eksempel var, da en ryger blev visiteret til et værelse i en delelejlighed med en astmatiker.

”De unge skrev til visitationen, men har aldrig hørt fra dem. Det handler i høj grad om manglende anerkendelse, og beboeren, som har astma, har efterfølgende været psykotisk og dårlig.” (Hjemmevejleder)

3.3.3 *Personalerelaterede forhold*

Som nævnt er der tre hjemmevejledere tilknyttet kollegiet i Uffesgade. To af dem er uddannede social- og assistenter, mens den sidste er pædagoguddannet.

Når der kommer nye hjemmevejledere til bofællesskabet, er der et 14 dages introduktionsoverlap, hvor man går sammen med en kollega i en ’føl-oplæring’. I den periode kommer man også rundt og møder alle samarbejdspartnere. Derudover modtager den nye hjemmevejleder en introduktionsmappe, hvor det står beskrevet hvilket værdigrundlag, der er i hjemmevejledergruppen, samt hvilke funktioner, hjemmevejlederne skal udfylde.

3.4 **Indsatsen på bostedet**

3.4.1 *Målsætninger og metoder*

Hjemmevejlederne angiver, at de arbejder ud fra en anerkendende tilgang, hvor de unge respekteres og får stor medbestemmelse. Der er tale om værdibaseret relationsarbejde, hvor hjemmevejlederne arbejder med relationerne og prioriterer samspillet med kollegiets beboere.

”Vi har notatpligt, men det bliver på det overordnede plan. Det er relationsarbejdet, hvor vi har deres tillid, der er vigtigt. Det handler om at finde ud af, hvad de gerne vil, og hvad deres mål er.” (Hjemmevejleder)

Bostedets målsætning er, ifølge afdelingslederen, ikke, at kollegiet skal være et sted, hvor beboerne skal blive boende, men et sted, hvor de får et støttende og afklarende forløb. I respekt for den enkelte unge og da der er forskel på, hvilke behov beboerne har, er det ikke alle, som får den samme støtte. Alle kollegiets unge mødes dog med et krav om udvikling.

”Som hjemmevejledere skubber vi på og stiller nogle krav til, hvordan beboerne skal komme videre. Her kan man ikke bare blive i fred.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne bruger de pædagogiske handleplaner som et redskab, og alle beboerne får tilbudt at få lavet én. Der er dog en enkelt beboer, som ikke ønsker at få udarbejdet en handleplan. Beboerne er med, når handleplanen bliver lavet, ligesom hele hjemmevejledergruppen også er involveret i arbejdet. Beboerne har nemlig ingen fast kontaktperson, men bruger til dagligt vejlederne efter behov, da hjemmevejlederne indtager forskellige roller.

3.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

Kollegiet i Uffesgade er indrettet således, at fællesrummene ligger i opgangens øverste etage. Hjemmevejlederne fortæller, at det er meget forskelligt, hvordan kollegiets beboere bruger denne etage. Ifølge hjemmevejlederne vil de unge, der er hjemme, typisk komme op i fællesarealerne – særligt når hjemmevejlederne er der. Der er dog også enkelte af opgangens beboere, som næsten ikke bruger fællesrummene.

Til dagligt studerer eller arbejder mange af kollegiets beboere, men der er også nogle, som er for ’dårlige’ til at lave noget. De, der ikke er i gang med hverken uddannelse eller arbejde, får råd og vejledning af hjemmevejlederne.

”Vi hjælper dem med at søge på nettet efter muligheder og tager med rundt og ser på højskoler eller lignende. Derudover støtter vi dem, når de så skal i gang med noget. Hvis de finder ud af, at det ikke er noget, så hjælper vi dem også med at få det afsluttet på en ordentlig måde.” (Hjemmevejleder)

Nogle af de unge går til aktiviteter, som ikke er relateret til kollegiet, mens andre går til aktiviteter, som hjemmevejlederne står for. De aktiviteter, hjemmevejlederne arrangerer, er fx fysiske aktiviteter som fitness, sejlture og yoga, men kan også være en almindelig biograftur. Hjemmevejlederne fortæller, at det for nogle, qua deres psykiske lidelse, kan være svært at sidde i en tæt biografsal, hvorfor en fælles biograftur kan være en stor personlig sejr.

”Vi har prøvet at lave nogle almindelige ungeting, som de ellers ikke ville have gjort. Derudover har vi fysiske aktiviteter, som fx fitness, hvor de unge kan brænde noget energi af og få noget selvtillid. Det behøver ikke være det store, men de gør det bare ikke af sig selv. Når vi har været der sammen, kan de godt selv finde på at gå derhen bagefter.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at de sociale aktiviteter ikke altid bliver prioriteret højest, fordi hjemmevejlederne også har en del praktiske ting, de skal nå. Derudover er de begrænset af, at aktiviteterne ikke må koste for meget, da flere af de

unge har en lav indkomst. I den forbindelse ser hjemmevejlederne gerne, at der kommer et værested, som ikke nødvendigvis kun er for psykisk syge unge.

En aften om ugen spiser de unge sammen i kollegiet, og det er der normalt stor tilslutning til. I forbindelse med madlavningen og under middagen deltager to af hjemmevejlederne. Regningen bliver delt mellem de beboere, som deltager i fællesspisningen.

3.5 **Medarbejdernes trivsel**

Hjemmevejlederne beskriver generelt medarbejdertrivslen som værende god. Hjemmevejlederne synes, de har gode arbejdsforhold, hvor de selv kan være med til at tilrettelægge arbejdet.

”Folks ressourcer bliver inddraget på en fornuftig måde, og jeg oplever alle er meget engagerede. Vi opererer med stor frihed under ansvar, og det er meget inspirerende.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at der er skruet lidt ned for den individuelle kursusaktivitet, fordi hjemmevejledergruppen hellere vil have en fælles læring og et fælles fagligt fundament. Det er dog meningen, at der i den nærmeste fremtid skal komme kollegial supervision til hjemmevejlederne.

Ifølge hjemmevejlederne, er en dårligt fungerende visitation af unge til kollegiet den største trussel mod hjemmevejledernes trivsel.

”Visitationen fungerer dårligt, og det ødelægger vores arbejde. Det er meningen, at opholdet her på kollegiet skal være et afklarende forløb. Derfor kan det være stressende, hvis de unge ikke vil have noget med hjemmevejlederne at gøre.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne føler sig generelt klædt godt på til arbejdet, men mener, det er afgørende, at de har den rigtige målgruppe at arbejde med.

”Det er rart at se udviklingen og se de unge komme tilbage til kollegiet flere år efter, de har forladt det.” (Hjemmevejleder)

3.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

I kollegiet bliver der afholdt beboermøder i forbindelse med den ugentlige fællesspisning. Møderne tager alt fra fem minutter til en halv time, og der bliver altid taget referat. På beboermøderne orienteres der om fællesaktiviteterne, og dagligdagen på kollegiet drøftes. Hjemmevejlederne oplever dog ikke, at det er i dette forum, de unge kommer af med deres frustrationer, da det for mange af dem kan være svært at komme med kritik, mens de andre er der.

På møderne bliver der reflekteret over, hvad man kan gøre for at forbedre kollegiet, og der bliver lavet nogle husregler.

"De fleste regler laver de selv. Nogle regler opfinder hjemmevejlederne, men det er altid på foranledning af de historier, som hjemmevejlederne har hørt." (Hjemmevejleder)

Beboerne har også været med til at lave udviklingsplaner for bofællesskabet. I udviklingsplanen står mange af de retningslinjer, som husets beboere skal indordne sig under.

Der er ikke noget beboerråd på kollegiet, fordi beboerne har valgt at træffe beslutninger på fællesmødet.

Hjemmevejlederne arbejder ud fra et mål om, at kollegiet skal være så lidt institutionsagtigt som muligt, så beboerne kan mærke, det er deres hjem. Beboerne skal selv have indflydelse, så de lærer de praktiske og sociale ting, der hører til et voksenliv. Men hjemmevejlederne understreger også, at de er klar til at agere sikkerhedsnet, så de unge ikke prøver at tage mere ind, end de kan overkomme.

"Det skal helst minde så meget som muligt om egen lejlighed. Mange af dem kommer fra mor og far eller fra lange indlæggelser. De er vant til at blive nuset, så de mangler mange af de sociale og praktiske færdigheder. Det gælder meget om at coache dem om, hvordan de kommer til at leve et almindeligt liv som samfundsborger." (Hjemmevejleder)

3.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Pårørende har ikke den store indflydelse på kollegiet. Hjemmevejlederne mener, det har noget med aldersgruppen at gøre, hvor de unge ikke ønsker at involvere deres familier unødigt. Beboerne har ikke ønsket deciderede arrangementer, og da det er hjemmevejledernes holdning, at det bestemmer de unge selv, er der ikke blevet nogen arrangementer.

"Det er også et led i hele denne strategi om, at de skal komme videre. Nogle har haft alt for symbiotisk forhold med forældre, mens andre har været udsat for voldsomme svigt." (Hjemmevejleder)

De unge er meget velkomne til at tage deres venner og familie med i kollegiets fællesarealer, men det skal ske under hensynstagen til de øvrige beboere.

3.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

Tidligere har trivslen i kollegiet været meget høj, men som det ser ud lige nu, har fem ud af ni beboere det meget skidt, hvilket ifølge hjemmevejlederne smitter af på de andre og fællesskabet. Hjemmevejlederne har svært ved at vende

den dårlige stemning, der breder sig som ringe i vandet, og mener, en stor del af miseren skyldes visitationen til stedet.

”Huset fungerer ikke, som det har gjort tidligere. Piger med borderline-stemninger fylder meget, og stemningen breder sig. Nogle af beboerne er for selvoptagede og mangler empati. De unge tager ikke konflikterne med hinanden, men de bliver lidt indebrændte og kommer med frustrationerne til hjemmevejlederne.” (Hjemmevejleder)

Typiske kilder til frustration er, ifølge hjemmevejlederne, manglende rengøring og overnattende gæster, hvilket kan være svært at håndtere for den beboer, som lejligheden deles med. Hjemmevejlederne forsøger at vejlede om, hvordan problemerne kan løses, men har svært ved at trænge igennem, fordi beboerne er så konfliktsky.

Selv om stemningen for tiden er negativ i kollegiet, vil hjemmevejlederne gerne understrege, at kollegiet normalt er meget velfungerende og et rart sted at være. Fx oplever man en gang i mellem, at gamle beboere, der er flyttet ud for flere år siden, kommer og spiser med, når der er fællesspisning om onsdagen.

3.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Magtanvendelser og indgreb i selvbestemmelsesretten fylder meget lidt i hverdagen i kollegiet. Ifølge hjemmevejlederne, har der ikke været noget, der ligner en magtanvendelse – heller ikke af verbal karakter. Alle hjemmevejledere har fået den nyeste folder med retningslinjer om magt, og det er noget, som der bliver snakket meget om hjemmevejlederne imellem. Derudover er retningslinjer omkring magtanvendelse skrevet ind i kollegiets udviklingsplan.

Hjemmevejlederne mener, at deres anerkendende tilgang til beboerne bærer en stor del af forklaringen på, at magtanvendelser kan undgås.

”Man opfører sig pænt og er opmærksom på, det er borgernes hjem. Relationerne er meget ligeværdige, og vi går ikke og føler, at vi skal bestemme over beboerne. Fordi det ikke får voldsomme konsekvenser for de unge at fortælle os noget, som måske er mindre heldigt, bliver de ved med at være åbne og ærlige.” (Hjemmevejleder)

3.10 **Medicinhåndtering**

Hjemmevejlederne forklarer, at nogle af beboerne får rigtig meget medicin, mens andre næsten ingenting får. Alle de unge administrerer medicinen helt selv, men hjemmevejlederne er opmærksomme på den og på virkninger og bivirkninger. De unge, som får medicin, opbevarer selv medicinen på deres værelser.

Hjemmevejlederne noterer i journalen, hvis der er noget drastisk i forbindelse med en beboers medicin. Hvis der er noget, som bekymrer hjemmevejlederne, kan de opfordre den unge til at kontakte læge eller distriktspsykiatrien.

”Naturligvis er medicinhåndtering en integreret del af arbejdet, men vi har af embedslægen fået bekræftet, at det ikke er hjemmevejledernes ansvar. Hjemmevejlederne har et pædagogisk ansvar, det medicinske ansvar påhviler den ordinerende læge!” (Afdelingsleder)

Der er i hjemmevejlledergruppen stor tilfredshed med, at det er den måde, medicinhåndteringen fungerer på. Man føler ikke, der er nogle uklarheder omkring retningslinjerne, og bliver det nødvendigt, har man tillid til, at man kan tilknytte hjemmesygepleje.

Som nævnt, observerer hjemmevejlederne virkninger og bivirkninger, og der bliver mellem hjemmevejledere og beboere talt relativt åben om medicin. Vejlederne spørger ind og støtter, men der er nogle beboere, som hjemmevejlederne ikke har så meget kontakt med.

3.11 **Fysiske forhold**

Kollegiet i Uffesgade hører hjemme i en opgang, hvor øverste etage bruges til en fælleslejlighed med køkken, spisestue, opholdsstue, fællestoilet og et lille kontor til hjemmevejlederne. På de øvrige etager bor kollegiets unge alene eller to personer i lejlighederne.

Kollegiet har overordnet set gode fysiske rammer, og opgangens lejligheder er, ifølge hjemmevejlederne, attraktive at flytte ind i for de unge.

Opgangen udlejes af en privatperson, som det kan være svært at komme i dialog med, hvis der skal laves noget på huset. Fx har beboerne i længere tid klaget over fugtproblemer og lugtgener på badeværelserne uden, der bliver gjort noget ved det.

Nogle af beboerne bor to og to sammen, hvilket ifølge hjemmevejlederne ikke er noget problem, hvis de unge, som flytter ind, tilhører målgruppen.

”Nu, hvor der er mange fejlvisiteringer, kan det være meget problemfyldt, at to unge bor så tæt op ad hinanden.” (Hjemmevejlleder)

Kollegiet har adgang til en fint vedligeholdet aflukket gård, hvilket ifølge hjemmevejlederne er en meget positiv ting.

”Vi prøver at komme ud, da nogle af de unge har tendens til at isolere sig. Gården er aflukket, så de er trygge ved at bruge dem. Vi prøver at skubbe dem lidt

ud i nærmiljøet. Folk i området tror bare, det er et almindeligt kollegium. Det er beboerne glade for.” (Hjemmevejleder)

3.12 **Administration af økonomiske midler**

Beboerne står som udgangspunkt selv for deres økonomi, men der er, ifølge hjemmevejlederne, nogle, som lægger en kuvert med penge til fællesspisning, så de er sikre på at have penge sidst på måneden til at kunne være med. Hjemmevejlederne fortæller om et enkelt tilfælde, hvor en beboer kom og bad om de penge, der var lagt i en kuvert.

”Hvis han virkelig vil have pengene, så får han det selvfølgelig. Det er jo hans penge! Vi kan ikke rumme nogle, som ikke kan administrere økonomien.”
(Hjemmevejleder)

I forhold til den månedlige husleje så opfordrer hjemmevejlederne beboerne til at oprette sig på betalingsservice, men det sker stadig, at der er nogle, som er forsinkede i deres betaling. I sådanne tilfælde kan hjemmevejlederne bruge afdelingslederen, så de økonomiske spørgsmål ikke kommer til at gå ud over relationen mellem den unge og hjemmevejlederen.

4. VINHAVEN

4.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Bofællesskabet Vinhaven Vinhaven 30, 2500 Valby
Navnet på lederen:	Marlene Schoop, gruppeleder HC-Vest
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Handicappede voksne
Dato for besøg:	16. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på Bofællesskabet Vinhaven samt et interview med to hjemmevejledere.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

4.2 Opsummering og samlet indtryk

Bofællesskabet Vinhaven er hjem for otte handicappede voksne i alderen 40 – 60 år, der er mere eller mindre fysisk velfungerende. Selv om flere af beboerne har en eller anden form for fysisk lammelse, som fx mindre lammelser og epilepsi, klarer de fleste af beboerne mange ting selvstændigt i hverdagen.

Bofællesskabet fremstår som velfungerende, og det er indtrykket, at beboerne i høj grad trives i bofællesskabet og er gode til at vise støtte og omsorg for hinanden. Derudover har beboerne gode muligheder for indflydelse og deltagelse i forbindelse med både udarbejdelsen af handleplaner og via de ugentlige husmøder.

Hjemmevejlederne oplever dog, at der er stor afstand mellem deres hverdag i bofællesskabet og lederen. Hjemmevejlederne klarer de fleste ting selv og føler, de udvikler sig af det store ansvar. Samtidigt vurderes det også, at ansvaret er meget tyngende for hjemmevejlederne. Hjemmevejlederne savner især at vide, at lederen er der for dem, når de har brug for det, og har forståelse for de særlige problematikker, de står med.

I den hjemmevejledergruppe, der er tilknyttet bofællesskabet, arbejdes der på at bringe mere skriftlighed ind i hverdagen i bofællesskabet. Det er hjemmevejledernes egen opfattelse, at der på flere områder ikke har været tilstrækkelig klarhed omkring de skriftlige procedurer og retningslinjer. Selvom hjemmevejlederne er gode til at reflektere over tvivlsspørgsmål, så vurderes det, at en øget tydeliggørelse af de gråzoner, hjemmevejlederne ofte befinder sig i, vil kunne gavne hjemmevejledere på bofællesskabet Vinhaven. Særligt i forbindelse med den verbale magtanvendelse oplever hjemmevejlederne, at reglerne er ret uklart definerede.

Derudover mangler der en overordnet og skriftligt nedfældet målsætning for bofællesskabet. Hjemmevejlederne giver udtryk for, det er et indsatsområde, man forventer at arbejde mere med inden for den nærmeste fremtid.

4.3

Generelle forhold

Bofællesskabet Vinhaven er et ud af ni bofællesskaber under Handicapcenter Vest. På handicapcenteret, dvs. i niveauet over bofællesskaberne, er der placeret en faglig kontaktperson.

Bofællesskabet fungerer dog relativt selvstændigt, og de fleste af de praktiske arbejdsopgaver i det daglige påhviler bofællesskabets hjemmevejledere. Hjemmevejlederne har skiftende vagter, og den første møder ind klokken 8 om morgenen, mens dens sidste forlader bofællesskabet klokken 20 om aftenen. Onsdag og nogle lørdage er der pædagogfrie dage.

De ni bofællesskaber, der er underlagt handicapcenteret, er yderligere organiseret i tre mindre teams. Denne underopdeling går igen på de egentlige hjemmevejledermøder. Her er programmet typisk, at der om formiddagen er et samlet personalemøde for hjemmevejledere på alle ni bofællesskaber, mens der om eftermiddagen skiftevis er møder i teamregi og i bofællesskabsregi. Derudover er der på møderne interessegrupper, hvor hjemmevejlederne er knyttet til et fagligt område, de har særlig interesse for. Endelig ligger også hjemmevejledernes kursusaktiviteter på onsdagsmøderne.

”Vores ugentlige møder er godt givet ud, fordi der kun er små personalegrupper i de enkelte bofællesskaber. Derfor har man behov for faglig og social sparring.” (Hjemmevejleder)

Den faglige leder på handicapcenteret er med til at planlægge de ugentlige personalemøder og deltager som regel også i møderne. Derudover er der nyt fra tillidsmanden og en orientering fra bofællesskaberne.

Hjemmevejlederne i bofællesskabet Vinhaven fortæller, at der til hjemmevejledermøderne er plads til dialog, og at lederen lytter til gode initiativer. Det er dog hjemmevejledernes opfattelse, at lederen mangler ”på gulvet”, og at hjemmevejlederne tager ansvar for nogle af de arbejdsopgaver, ledelsen egentlig burde have haft – som fx overblik over retningslinjer.

Konkret i bofællesskabet er hjemmevejlederne kontaktpersoner for et par beboere, men i den rolle ligger dog primært beboerøkonomi.

”Vi har fælles ansvar for det hele, og alle gør alt, fordi det er så lille et sted.” (Hjemmevejleder)

Bofællesskabets otte handicappede beboere er mellem 40 og 60 år. Gruppen er, ifølge hjemmevejlederne, relativt velfungerende og klarer mange ting i hverdagen selv.

Hjemmevejlederne i bofællesskabet er pædagoguddannede, og har varierende erfaring. Flere af hjemmevejlederne har tidligere arbejdet i andre bofællesskaber og boenheder, og oplever bofællesskabet som velfungerende.

4.4 **Indsatsen på bostedet**

4.4.1 *Målsætninger og metoder*

Der er ikke nogen formel og skriftlig nedfældet målsætning for bofællesskabet. Hjemmevejlederne har dog en målsætning om, at bofællesskabet skal være præget af omsorg, selvbestemmelse og humor. Hjemmevejlederne er meget bevidste om, at beboerne er forskellige og har forskellige behov. Derudover er det vigtigt for hjemmevejlederne, at de husker på og respekterer, at de befinder sig i beboernes hjem. Det betyder ifølge hjemmevejlederne også, at det er vigtigt at prioritere relationsarbejdet til beboerne, så de kan føle sig trygge.

”Der skal være plads til tryghed, og personalet skal helst være det samme. Det er deres hjem og ikke en institution.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne erkender, at arbejdet med pædagogiske handleplaner har haltet lidt, fordi der har været megen sygdom i medarbejdergruppen. Aktuelt mangler der at blive udarbejdet tre handleplaner. Vejlederne anser dog handle-

planerne som et godt redskab og gør meget for at inddrage beboeren i processen. Til gengæld har hjemmevejlederne ikke været opmærksomme på muligheden for at inddrage arbejdsplads, hjemmesygeplejerske mv. Hjemmevejlederne har dog god kontakt til disse parter, så deres vurderinger indgår indirekte i udarbejdelsen af handleplanen.

4.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

Flere af beboerne går på arbejde, i dagtilbud eller i beskyttede værksteder fra ved ni-tiden om morgenen til midt på eftermiddagen. Efter arbejdet hjælper nogle af beboerne med at købe ind, mens andre går til fritidsaktiviteter. Mange af beboerne er fysisk velfungerende, mens det ifølge hjemmevejlederne i højere grad er på det psykiske plan, der kan være behov for støtte.

Det er meget forskelligt, hvilke beboere der deltager i de daglige gøremål. Det er typisk afhængigt af, hvem der lige kan den dag, og hvem der har hygiejne til det. Der kommer rengøringselskab udefra og tager fællesarealerne og toiletter i bofællesskabet.

Alle beboere har en ugentlig hjemmedag, hvor bl.a. de praktiske ting ordnes om formiddagen såsom at vaske tøj, købe ind og gøre rent.

"Specielt på hjemmedagen skal pædagogen være der for beboeren. Det er der, man har kvalitetstiden." (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne beskriver beboernes aktiviteter som meget afhængige af årstiden. Typiske aktiviteter kunne dog være at tegne, male eller skrive. Hjemmevejlederne er meget opmærksomme på ikke hele tiden at skulle aktivere beboerne.

"Det er jo ikke et aktivitetscenter. Det er deres hjem, så de må selv bestemme. De går tit til flere ting end almindelige mennesker!" (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne vurderer, at beboerne nogle gange er mætte af alle de aktivitetstilbud, de har. Bl.a. fortæller de om en situation, hvor beboerne fik et tilbud fra en højskole for udviklingshæmmede, men da idéen blev præsenteret for dem, var de alligevel ikke særligt interesserede.

4.5 **Medarbejdernes trivsel**

Der har i den seneste tid været en del sygdom i personalet, hvilket ifølge hjemmevejlederne har betydet, at der ikke har været så meget struktur på hverdagen, som beboerne har behov for. Hjemmevejlederne beskriver dog bofællesskabet som en god arbejdsplads med høj faglighed, udviklingsmuligheder, en åben og ærlig dialog samt feedback fra kollegaer.

Hjemmevejlederne er også godt tilfredse med de fysiske rammer på bofællesskabet, hvor de især værdsætter medarbejderrummet, hvor man både kan sidde og ”få vejret” og lave sit papirarbejde.

Hjemmevejlederne får meget ansvar i det daglige, og det skyldes bl.a., at lederen, som sidder på handicapcenteret, ikke er særlig synlig i bofællesskaberne.

”Lederen skal sidde med det endelige ansvar for bofællesskaberne, men hun har meget at se til. Det ville være super lækkert, hvis hun ville komme herud noget mere. Jeg har set hende herude tre-fire gange i løbet af tre år. Lederen er ikke pædagoguddannet, og der er langt mellem pædagogisk praksis og ledelsesområdet.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne er bevidste om, at lederen godt kan være en god figur opadtil i systemet, selv om hun ikke er særligt meget i kontakt med bofællesskaberne. Men de savner stadig, at lederen ved, hvad der sker i bofællesskaberne, ligesom de også gerne vil vide, hvad lederen laver. Den store selvbestemmelse, hjemmevejlederne besidder, har nemlig også nogle negative aspekter.

”Man udvikler sig meget, når man hele tiden selv skal reflektere og sparre med sine kollegaer. Men det kan også være rigtigt hårdt. Jeg savner at vide, at lederen er der. Vi kan bare tage beslutninger, for der bliver ikke pillet ved dem. Så længe det kører, er det ok, men hvis der sker noget, kan det være svært.” (Hjemmevejleder)

Generelt føler hjemmevejlederne sig dog klædt på til deres arbejde. De har supervision ved en psykolog to gange om måneden, som de bruger til at finde ud af, hvad der skal gøres i forskellige konkrete situationer. Derudover oplever de fra lederens side stor velvillighed til, at der kan afholdes nogle dage internt, hvor man fokuserer på udvikling. Endelig mener hjemmevejlederne, at de er gode til intern erfaringsudveksling – både på bofællesskabet, i deres hjemmevejleder-team og i hele gruppen, der hører under handicapcenteret.

I enkelte situationer kan hjemmevejlederne dog godt føle sig lidt magtesløse. Der er især, hvis nogle af beboerne forsøger at isolere sig, eller når beboerne har alkoholproblemer.

4.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

I bofællesskabet Vinhaven bliver der holdt ugentlige husmøder, hvor man forsøger at snakke om, hvordan det fungerer i fællesskabet. Hjemmevejlederne fortæller, at møderne ikke er særligt formaliserede, idet det ville virke provokerende på beboerne, hvis det hele var for struktureret.

Ud over denne direkte indflydelse på hverdagen, bestræber hjemmevejlederne sig på at gøre bofællesskabet mindst muligt institutionelt.

”Vi er jo i deres hjem, så det hele foregår på deres præmisser. Det skal ikke være sådan, at de kommer fra et beskyttet arbejde til en anden beskyttet enhed.”
(Hjemmevejleder)

Flere af beboerne passer deres lille lejlighed fuldstændig selvstændigt, men hjemmevejlederne kommer og hjælper de beboere, som gerne vil have støtte til fx rengøring.

I forbindelse med udarbejdelsen af pædagogiske handleplaner, foregår det typisk på den måde, at to af hjemmevejlederne sidder med beboeren og udfylder et skema, der er standard for bofællesskaberne. Det er ifølge hjemmevejlederne altid beboernes tanker og holdninger, som bliver skrevet ned.

4.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Hjemmevejlederne oplever, at samarbejdet med beboernes pårørende fungerer rigtig godt. Der er tre af bofællesskabets beboere, som ikke har nogle pårørende.

Hjemmevejlederne er dog meget bevidste om, at beboerne er myndige, så man altid skal overveje, hvad man skal fortælle videre til de pårørende. Hjemmevejlederne oplever dog ikke de store dilemmaer i forbindelse med pårørendekontakten, og de er glade for den store opbakning, som de føler, de møder fra de pårørende.

”Da der var den store medieturbulens om de københavnske boenheder, var der mange, der ringede og sagde, at de var glade for, at deres pårørende boede her på stedet.” (Hjemmevejleder)

4.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

Hjemmevejlederne beskriver beboernes indbyrdes forhold som en families på godt og ondt. Der er ifølge hjemmevejlederne et hierarki imellem beboerne, men de bruger også hinanden socialt, ligesom de altid støtter sig til hinanden. Hjemmevejlederne fortæller, at beboerne altid værner om hinanden og er klar over, hvor de øvrige er.

”Beboerne har følelser for hinanden og nogle har venindeforhold. De passer fx hinandens husdyr, hvis der er én, som skal på ferie. Når de er her alene uden pædagoger, tror jeg, de har et helt andet liv og fællesskab sammen.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at der ofte er en indbyrdes kamp mellem beboerne om at få pædagogernes opmærksomhed, og hjemmevejlederne udtrykker, at de

skal være meget opmærksomme på, at det ikke er dem med bedst sprog og intelligens, som får mest opmærksomhed. Fordi beboerne er så kontaktsøgende, kan der ifølge hjemmevejlederne også let opstå konflikter på den bekostning, og beboerne sladrer meget om hinanden for at få hjemmevejledernes opmærksomhed. Beboernes sladder kan ifølge hjemmevejlederne både være godt og skidt, fordi vejlederne derved bliver opmærksomme på nogle problemer, de ellers ikke ville have opdaget.

Der er normalt få konflikter mellem hjemmevejledere og beboere, og de situationer, der er, udspringer ofte af hygiejnespørgsmål. Hjemmevejlederne forsøger i de situationer at motivere beboerne ved at forklare, hvorfor det er vigtigt.

”En dag kan det være nemt at snakke om hygiejne, men en anden dag stejler de. Nogle gange siger beboerne: ’Jeg vil egentlig gerne gøre det, men ikke når du siger det!’” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at de gør en stor indsats for altid at få afsluttet konflikterne på en ordentlig måde, så begge parter kan gå smilende derfra.

Det er hjemmevejledernes vurdering, at bofællesskabets beboere har plads til leve efter egne normer og værdier, selvom de ikke nødvendigvis harmonerer med hjemmevejledernes normer.

”Hvad der er min norm, behøver ikke være deres. Nogle gange skal jeg tage mig selv i at tænke, at det ikke er mine værdier, som skal være gældende.” (Hjemmevejleder)

Et forhold, der, ifølge hjemmevejlederne, har betydning for beboernes trivsel, er den chikane, som nogle af områdets unge udsætter bofællesskabets beboere for. Der har været episoder, hvor unge har kastet sten på vinduerne, og de situationer gør beboerne utrygge og bange. Derudover er flere af beboerne nemme at provokere, hvilket ikke gør de unges interesse for at chikanere mindre.

”Det kan være svært for beboerne at vide, hvad der er rigtigt at gøre i situationen, men vi råder dem til at forsøge at forholde sig passivt. I de situationer, hvor de bliver utrygge, er beboerne dog gode til at bruge hinanden.” (Hjemmevejleder)

4.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Hjemmevejlederne fortæller, at de har et godt kendskab til Serviceloven, hvor igennem de også har viden om regler for indgreb i selvbestemmelsesretten. De savner dog nogle lokale retningslinjer, og der findes ikke i bofællesskabet nogen mappe med et overblik over retningslinjer. Regler og procedurer bliver ifølge

hjemmevejledere diskuteret på de ugentlige medarbejdermøder, men de er noget uklare på, hvilke retningslinjer, de konkret har modtaget. Den viden, hjemmevejlederne har, bygger ifølge hjemmevejlederne mest på sund fornuft og det, de har lært på pædagoguddannelsen.

Den manglende skriftlighed kommer også til udtryk, når nye hjemmevejledere skal introduceres til bofællesskabet, mens der for vikarer er noget nedskrevet.

Der er aldrig fysiske magtanvendelser på bofællesskabet, men hjemmevejlederne mener, at i der i den pædagogiske motivering nogle gange vil være en form for psykisk magtanvendelse. Hjemmevejlederne reflekterer meget over den verbale magtanvendelse, hvor retningslinjerne opleves lidt mere uklare. På de ugentlige møder i handicapcenteret bliver der talt meget faglighed i forbindelse med magtanvendelse.

"I baghovedet ligger, at jeg ikke kan bestemme over beboeren, men det ligger i pædagogens rolle at være lidt bedrevidende. Beboerne må altid bestemme selv, men jeg vil da gå langt for at motivere." (Hjemmevejleder)

4.10 **Medicinhåndtering**

Hjemmevejlederne er ikke ansvarlige for medicinhåndteringen i bofællesskabet idet, der både kommer hjemmehjælpere og hjemmesygeplejersker i huset. Det er hjemmesygeplejerskerne, som doserer medicinen, mens beboerne selv opbevarer medicinen på deres værelser og selv står for at tage den.

Ifølge hjemmevejlederne kan der godt nogle gange opstå uklarheder i forbindelse med medicineringen, fordi beboerne er i kontakt med flere forskellige parter i sundhedssystemet. Der er ifølge hjemmevejlederne fx ofte dårlig koordination mellem læge og hjemmesygeplejerske, og i et tilfælde kunne en beboers praktiserende læge ikke se, om den medicin, der stod på hendes skærm, stemte overens med det, beboeren fik på det tidspunkt.

Hjemmevejlederne kan også nogle gange være usikre på, om det er det rigtige medicin, beboerne får. Og i hjemmevejledergruppen er det en kilde til irritation, at de ikke har overblik over beboernes medicin.

"Det er dybt frustrerende, hvis vi ikke ved, hvad beboerne får af medicin. Og det kan være svært at notere virkninger og bivirkninger. For hjemmesygeplejersken kan det dog også være et problem, hvis vi blander os for meget." (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller desuden, at det er sjældent, der sker en lægefaglig revurdering af en beboers medicin.

Hjemmevejlederne vil som nævnt gerne have mere viden om medicinhåndteringen, og de håber at få muligheden for at komme på medicinhåndteringskursus. En enkelt hjemmevejleder vil også gerne påtage sig ansvaret for medicinhåndteringen, mens en anden helst vil undgå det ansvar, fordi det med skiftende vagter kan være svært at have overblikket.

Ifølge hjemmevejlederne, kom det bag på bofællesskabernes leder, at der ikke ligger nogen formelle retningslinjer for medicinhåndteringen hos de ni bofællesskaber. Derfor er der fra hjemmevejledernes side også en forventning om, at der fremadrettet vil blive rettet fokus på dette område.

4.11 **Fysiske forhold**

Bofællesskabet er beliggende i en nyere bebyggelse. Alle beboere har selvstændige lejligheder med et værelse med simple køkkenfaciliteter, eget badeværelse og egen altan. Værelserne fremstår lyse og venlige, og beboerne udtrykker fin tilfredshed med dem. I det lille køkken er der kun lige de fornødne redskaber til, at beboerne selv kan lave mad, hvilket de praktisk talt aldrig gør.

I stueetagen er der indrettet køkken og fælles opholdsstue, som ifølge hjemmevejlederne bliver flittigt brugt. Når alle beboere er samlet i stuen, kan der ifølge hjemmevejlederne godt blive lidt trængt, men både hjemmevejledere og beboere betegner den som hyggelig.

På første sal er der planer om at indrette et hobbyrum, som beboerne kan benytte.

På øverste etage er der indrettet et mindre hjemmevejlederværelse, som hjemmevejlederne værdsætter højt. Det giver dem mulighed for at sidde og lave papirarbejde uden at blive forstyrret hele tiden.

4.12 **Administration af økonomiske midler**

Beboerne betaler fast til en kostkasse og til en fælleskasse, som der bliver lavet udførligt regnskab for. Den private økonomi styrer de til en vis grad selv. Der er enkelte beboere, som har værger, og i de tilfælde foretages de økonomiske dispositioner i et samarbejde mellem advokat, beboer og pædagog. Dette samarbejde fungerer efter sigende godt.

I hjemmevejledernes rolle som kontaktperson ligger der et stort medansvar for, hvordan administrationen af beboernes økonomi foregår. Hjemmevejlederens rolle er dog meget afhængig af, hvad beboeren selv kan og vil.

”Vi forsøger at vejlede beboerne, fordi der er nogle, som slet ikke har økonomisk sans. Man er nødt til at gøre dem opmærksom på, at de skal prioritere. Det

handler om at have et overblik over, hvad de skal de næste uger og lægge et budget.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne mener, at der specielt på dette område er mange dilemmaer, fordi beboerne ikke har så god økonomisk sans og hjemmevejlederne derfor vil være lidt økonomisk klogere. Hjemmevejlederne er nødt til at fortælle beboerne, at de ikke kan få råd til det hele, men beboerne skal selv lære at tage ansvar og udvikle sig.

Hjemmevejlederne har en ambition om, at de økonomiske problematikker i højere grad bliver indarbejdet i beboernes pædagogiske handleplaner, end de bliver i dag.

5. KOLLEGIET I BORGERVÆNGET

5.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Kollegiet i Borgervænget Hans Knudsens Plads 3B 2100 København Ø
Navnet på lederen:	Steen Larsen
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Unge (18-25 år) med psykosociale problemstillinger
Dato for besøg:	19. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på Kollegiet i Borgervænget samt et interview med lederen.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

5.2 Opsummering og samlet indtryk

Kollegiet i Borgervænget er et nyoprettet botilbud for unge i alderen 18 til 25 år med psykosociale problemstillinger. De nuværende 20 beboere har alle et værelse samt eget bad og toilet, mens de deles om to større køkkener.

Botilbuddet blev etableret for cirka tre år siden, men har allerede haft flere ledere. Ifølge den nuværende leder er botilbuddet stadig i en udviklingsperiode, hvor man forsøger at definere kollegiets overordnede målsætninger. Der er for nyligt igangsat en proces på bofællesskabet, hvor man lægger mere vægt på skriftlighed og dokumentation af retningslinjer og procedurer. Tiltaget fungerer tilsyneladende efter hensigten, og retningslinjerne er synlige i hjemmevejlederlokalerne.

Kollegiet i Borgervænget fremstår som et velfungerende botilbud, hvor man har gode erfaringer med at indføre mere skriftlighed og dokumentation i arbejdet med de unge beboere. Kollegiet står dog ifølge lederen overfor flere udfordringer, idet mange af beboerne har dobbeltdiagnoser. Ofte er der en manglende eller mangelfuld udredning af disse unge, hvilket betyder, at de har svært ved at passe ind på andre institutioner.

Hjemmevejlederne har haft succes med at styrke relationerne til beboeren med en anerkendende tilgang. Hjemmevejlederne er meget opsøgende og deltager i mange fælles aktiviteter med de unge, fordi man har erfaret, at det skaber et positivt rum mellem beboere og hjemmevejledere. I rekrutteringen af nye hjemmevejledere, lægger lederen vægt på, at nyansatte skal være i stand til at foretage det opsøgende pædagogiske arbejde.

På botilbuddet har man, ifølge lederen, haft stor gevinst af supervision med en psykolog. Supervisionen giver både hjemmevejlederne mulighed for at se perspektiverne i deres pædagogiske arbejde, og en konkret viden om de problemstillinger de dagligt er i berøring med, som fx borderline og ADHD.

5.3 **Generelle forhold**

5.3.1 *Organisering af bofællesskabet*

Bofællesskabet i Borgervænget startede som et projekt finansieret af Socialministeriet. Københavns Kommune forpligtede sig i den sammenhæng til gradvist at overtage finansieringen og videreføre projektet i et vist antal år. I løbet af de få år, bofællesskabet har eksisteret, har der været en del udskiftning på lederposten. Den nuværende leder har været ansat i cirka et halvt år.

Næsten alle kollegiets ansatte har en pædagogisk uddannelse. En af de ansatte er uddannet social- og sundhedsassistent, og det er hende, som står som medicinsansvarlig.

Der er mindst to ansatte på arbejde om dagen, men ofte er den ene af hjemmevejlederne ude af huset sammen med en beboer. I forhold til den oprindelige bemandingsplan på kollegiet, har der indtil udgangen af 2006 ikke været døgn-dækning på kollegiet. Beboerne viste sig imidlertid at være mere ressourcekrævende, hvorfor der nu også er tilknyttet en sovende nattevagt til stedet.

5.3.2 *Målgruppe og målsætninger*

Bofællesskabets beboere er på indskrivningstidspunktet alle mellem 18 og 25 år og har forskellige psykosociale vanskeligheder. Ifølge lederen er der stor spredning i målgruppen. Der er både unge med ADHD, Asperger syndrom, borderline og andre psykiske problemstillinger, nogle forårsaget af, at de kom til Danmark som flygtninge. Da bofællesskabet blev startet, var der et ønske om at lave et

botilbud til unge, som normalt ikke ville få tilbudt et botilbud, men som ville ryge under herbergsområdet. En manglende udredning af de unges problemer har også medført, at bofællesskabets beboere ikke er en særlig homogen gruppe.

”Der er generelt en manglende udredning af de unge, som vi får. Tit er den udredning, vi får, lavet for mange år siden, da brugeren var 15-16 år.” (Leder)

Bofællesskabet har, ifølge lederen, også haft problemer med, at der er kommet mange beboere, som – ud over at være udiagnostiserede – også har et misbrugsproblem. De psykiske problemer kommer tit kraftigt til udtryk, når beboerne er påvirkede, så de fx kan blive voldelige eller sadistiske. Ifølge lederen, ligger flere af beboerne også på et niveau, hvor de måske burde have været tilknyttet handicapcenteret.

I bofællesskabet startede man sidste efterår en proces omkring udarbejdelsen af et værdigrundlag, som nu er ved at blive implementeret. Man forsøger at skabe trygge rammer for beboerne, fordi mange har en stor risiko for at komme ud i misbrugsproblemer. Lederen fortæller, at det, der kendetegner de unge, er, at deres forældre er narkomaner, alkoholikere og psykisk syge. Mange af dem har haft en rigtig svær opvækst og ville normalt havne i herberg. Et af tiltagene er at forsøge at få hjemmevejlederne ud af kontoret.

”Der har været tre ledere i løbet af tre år, og bofællesskabet er stadig i en udviklingsperiode. Jeg tror godt, det kan skyldes lidt uklarhed om projektets målsætninger. Jeg har ikke set noget dybere materiale – ud over 2-3 sider – som beskriver stedets målsætninger, men det er vi ved at udvikle nu.” (Leder)

Lederen synes, det er svært at sige, om der er sammenhæng mellem målsætning og bofællesskabets brugere. Problemet er, at de fleste af de unge i bofællesskabet har problemstillinger, der er så komplekse, at de ikke rigtigt passer ind nogle andre steder.

”De fleste af vores unge har en dobbeltdiagnose. Vi ligger i mellemområdet mellem personlighedsforstyrrelser og misbrug, og det gælder om at få specialiseret institutionen til den målgruppe. Er der en forventning om, at vi skal kurere unge med borderline eller ADHD, har vi ikke ressourcer nok.” (Leder)

5.4 **Indsatsen på bostedet**

5.4.1 *Målsætninger og metoder*

I foråret 2007 begyndte man, ifølge den nuværende leder, at se på bofællesskabets værdigrundlag, og har i forlængelse af den proces sat øget fokus på en relationsdannende pædagogisk tilgang. Hensigten er, at hjemmevejlederne skal være

meget mere opsøgende og gennem en anerkendende tilgangsvinkel skabe rum for, at man kan snakke om problematikkerne.

Måden, hvorpå hjemmevejlederne forsøger at skabe disse relationer, er bl.a. ved hjælp af mere en-til-en kontakt mellem hjemmevejlederen og de unge i bofællesskabet, hvor der bliver skabt et 'positivt rum'. Typisk styrker hjemmevejlederne relationen gennem aktiviteter og det at gøre noget sammen, som fx en fisketur, en koncert eller rengøring. Mange af bofællesskabets beboere er ikke gode til aktiviteter i større grupper, da de bliver utålmodige og rastløse. Flere af beboerne udviser desuden tegn på post-traumatisk stresssymptom.

Mange af bofællesskabets beboere er ifølge lederen præget af en opvækst i dysfunktionelle familier. Derfor er det vigtigt, at hjemmevejlederne forsøger at indføre en eller anden form for normalitet. Målet er, at personalet skal stå som rollemodeller for de unge.

"Vi står desværre ofte som en autoritet, hvor de enten bliver underdanige eller i opposition. Vi ville hellere have haft et mere ligeværdigt forhold." (Leder)

Hjemmevejlederne opstiller kun få faste regler for bofællesskabets beboere, da regler – ifølge lederen – ikke skal forveksles med den struktur og forudsigelighed i hverdagen, som de unge stadig har brug for. Beboerne i bofællesskabet skal have en positiv oplevelse af at komme og bede om hjælp, og heraf skal de få en større bevidsthed om deres egne styrker og svagheder.

"Beboerne skal have tillid til os. Kommer de og beder om hjælp til A, skal vi ikke give dem skældud for B, selv om det måske havde været berettiget. Det må så vente til et andet tidspunkt." (Leder)

5.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

I bofællesskabets fælleslokaler har beboerne mulighed for at dyrke en række fællesaktiviteter. Ud over den store centralt placerede fjernsyns- og spisestue, er der opstillet et billardbord på etagen, og i den ene ende af kollegiet er der for nyligt indrettet et motions- og styrketræningslokale.

I forbindelse med julen, nytår, påske og fødselsdage holdes fælles arrangementer, hvor alle kan spise med gratis. Om sommeren bliver der arrangeret en feriekoloni, hvor der normalt er seks-syv beboere, som deltager.

Derudover indførte man i efteråret en fælles madordning, hvor personalet forsøgte at inddrage og involvere beboerne i madlavning og indkøb. Ordningen startede med at være gratis, hvor de unge så skulle deltage i enten indkøb, madlavning eller opvask. Efter der er blevet indført betaling, er der – til stor beklag-

gelse for lederen – ikke nær så mange, som deltager i ordningen. I stedet for den gratis madordning om aftenen, tilbyder bofællesskabet nu fælles morgenmad til dem, som står op om morgenen. Tilbuddet skal ses som en hjælp til dem, der skal af sted til arbejde eller øvrige aktiviteter. Derudover tilbyder hjemmevejlederne at køre de unge ud til alt, der kunne være relevant.

Der er to-tre af bofællesskabets 20 beboere, som går til noget, der minder om et normalt job. Derudover er der flere beboere, som periodevis går til en eller anden form for undervisning, revalideringsforløb eller afklarende forløb, som fx ordblindeskole, danskundervisning eller slankehøjskole. De øvrige beboere er enten ude ved deres netværk i området, eller også går de derhjemme. Der er også en enkelt, som går og venter på at afsone en voldsdom.

”Generelt er der rigtig meget ventetid for beboerne. De går og venter og venter på at komme i gang med forskellige afklarende tilbud. Og hvis de så ikke klarer det, når de kommer i gang med deres arbejde eller uddannelsesforløb, så skal de tilbage og vente igen. De laver så lidt i deres hverdag af reel kvalitetsaktivitet.” (Leder)

Der er ifølge lederen flere af beboerne, som føler, at deres plettede straffeattest gør, at de aldrig kan komme videre. Det medfører ofte en ligegyldighed overfor det hele. Som modtræk forsøger hjemmevejlederne at hjælpe de unge med at fokusere på i hvilken retning, de skal gå.

”Vores håb er, at kan vi beskytte de unge, så vil tiden arbejde for dem. På opholdet her i bofællesskabet gælder det om, at beboerne skal blive afklaret. De skal vænne sig til livet med at stå op hver dag og komme i gang. Vi er ikke glade for faste regler, men vi ønsker heller ikke at se, at de unge runder ind i unødige nederlag. Et af de eneste steder, hvor vi sætter hælene i, er, hvis de unge vil flytte i egen bolig, selvom de ikke magter det.” (Leder)

Lederen fortæller endvidere, at kun lidt over halvdelen af dem, som forlader bofællesskabet, flytter til egen bolig.

5.5 **Medarbejdernes trivsel**

5.5.1 *Pædagogiske rammer og samarbejdsrelationer*

Ifølge lederen bærer bofællesskabet stadig præg af at være et relativt nystartet projekt. Efter en del turbulens på ledelses- og medarbejdersiden, hvor der har været store udskiftninger, så vurderes bofællesskabet nu til at være på den rette kurs.

”Arbejdspladsen er lidt midt imellem. Forvirrende i starten fordi det var et projekt, men folk er generelt glade for at være her. Det der kendetegner stedet er, at

medarbejderne bliver udfordret inden for rimelighedens grænser, og det er det, som gør jobbet så interessant.” (Leder)

Som tidligere nævnt er det en del af det nye værdigrundlag, at hjemmevejlederne skal væk fra kontorerne og ud blandt beboerne, hvor de skal dyrke relationerne. Intentionen er, at der gennem aktiviteter og relationer bliver skabt et rum af positivitet og tillid mellem personale og beboere. Arbejdet med de unge vanskeliggøres dog af, at mange af bofællesskabets beboere, ifølge lederen, er dysfunktionelle og har en eller anden form for misbrugsproblem.

”Nogle gange kan det give frustration blandt medarbejderne, at vi ikke har nogen rigtige sanktionsmuligheder overfor beboerne, hvis de kommer med trusler og har negativ adfærd.” (Leder)

Beboernes kontaktperson blandt hjemmevejlederne er ikke nødvendigvis fast, og rollen skal være et fælles ansvar blandt alle hjemmevejledere for alle unge. Tidligere er kontaktpersonrollen blevet brugt til ansvarsforflygtigelse for de øvrige hjemmevejledere, hvilket ikke var særligt hensigtsmæssigt. Derudover brugte de unge også kontaktpersonen til at splitte hjemmevejledere.

5.5.2 *Muligheder for faglig udvikling*

Hver onsdag er der et fællesmøde for alle bofællesskabets faste medarbejdere. Hver anden uge fungerer mødet som et almindeligt personalemøde, og til de øvrige møder hver 14. dag kommer der en psykolog udefra, som tilbyder supervision.

”Supervisionen er en stor gevinst for os. Det er rart med en bekræftelse i, at det i det her arbejde og med den her målgruppe går op og ned. Supervisionen er med til at holde gejsten og giver os mulighed for at se perspektiverne i vores pædagogiske arbejde.” (Leder)

Derudover giver supervisionen med psykologen, ifølge lederen, også mere viden om konkrete ting, som hjemmevejlederne til daglig er i berøring med. Det kunne fx være ADHD og borderline. Det er meningen, at hele hjemmevejledergruppen skal igennem et kursusforløb omkring relationsdannelse, som er en vigtig del af bofællesskabets pædagogik.

Et af de nyere tiltag, som er blevet sat i værk, efter den nye leder er tiltrådt, er en større skriftliggørelse af retningslinjerne i bofællesskabet.

”Vi prøver på, at dokumentere alle tiltag og retningslinjer, så vi ikke skal gøre det forfra hver gang. Senere vil vi lave en virksomhedsplan, så vi kan blive bedre til at definere, hvem vi er, og hvad vi kan tilbyde de unge.” (Leder)

Lederen fortæller, at det er et hårdt miljø at færdes i som hjemmevejleder, men at man ikke skal gøre det værre, end det er. Det er ikke sådan, at vold er dagligdag, eller at man ikke kan være på vagt alene.

5.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

5.6.1 *Indflydelse i det daglige*

I kollegiet Borgervænget har man månedlige beboermøder, hvor man med chips og sodavand forsøger at få de unge til at møde op. Pædagerne lægger op til nogle emner, som burde være relevante og interessante for beboerne.

”Beboermøderne handler om udsmykning, mad, aktiviteter og vaskefaciliteter. Kort sagt alle de ting, der vedrører beboerne i deres hverdag. Vi har prøvet, at få folk til sige, hvad de gerne ville, men der er ikke altid den store vilje.” (Leder)

Lederen af bofællesskabet har som målsætning, at der skal være et decideret beboerråd, men han har ingen forhåbninger om, at det bliver en let idé at føre ud i livet.

”Det ville være dejligt, hvis man kunne, men ingen beboere ønsker at lave et beboerråd. Ingen ønsker indflydelse, ingen ønsker at stille op og ingen ønsker at vælge nogle.” (Leder)

Der bliver fra pædagerne side lagt op til, at beboerne skal komme op med deres idéer, hvis de har nogle. Lederen understreger, at det er vigtigt, at idéerne kommer fra de unge selv. Samtidig kan han også fortælle, at det kræver to pædagogtimer at få en halv times beslutning og aktivitet fra en beboer i forbindelse med fx et indretningsspørgsmål.

5.6.2 *Respekten for beboernes behov og interesser*

På Borgervænget har man indført nogle pædagogiske principper om brugerinddragelse, ansvarliggørelse og relationsarbejde. Det er, ifølge lederen, den pædagoguddannede souschef, som har skudt ændringerne i gang. Tidligere har man haft mere opsynsarbejde, jf. kollegietanken, men nu går man mere efter at opdyrke relationerne.

”De nye pædagogiske principper smitter også af på nyansættelserne. Nu går vi efter de folk, som kan opdyrke relationerne med beboerne, og som kan banke på en dør.” (Leder)

Når der flytter en beboer ind i bofællesskabet, bliver der lavet en samarbejdskontrakt med den unge. Den unge bliver spurgt om, hvilke problemer han/hun har, hvad beboeren har behov for hjælp til og hvad beboerne gerne vil klare selv. Når samarbejdskontrakten så tages op igen efter nogle måneder, kan pædagogen

komme og spørge, om der er yderligere ting, som skal hjælpes med, og henviser til, hvad der blev sagt sidste gang. Kontrakten bliver revideret hen ad vejen, og både hjemmevejledere og beboere har gode erfaringer med at skriftliggøre de vilkår, som samarbejdet skal fungere under, forklarer lederen.

I bofællesskabet udarbejder man ifølge lederen statusrapporter to gange om året. Rapporterne omfatter den pædagogiske handleplan, og beboerne bliver involveret i udarbejdelsen. Statusrapporterne er rettet imod M/R-voksen og sagsbehandleren, der bruger dem i de sociale handleplaner. Det er også her, man vurderer, om beboerne har gavn af at være i bofællesskabet, eller om det ville være bedre at flytte dem et andet sted hen, hvis det findes.

5.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Hjemmevejledere på bofællesskabet Borgervænget har ikke meget at gøre med de unges pårørende. Ifølge lederen, har mange af de unge slet ingen slægtninge, og der er også nogle enkelte, hvor familien har slået hånden af dem. Mange af de unge kommer fra hjem, der ikke har været særligt velfungerende, og hvor en eller begge forældre har været misbrugere.

Der er nogle beboere, som har helt faste regler for kontakt med deres pårørende, fordi de i deres nuværende situation ikke kan magte mere. Så har de en aftale om en telefonsamtale fx en gang i kvartalet.

”Der er også nogle, som har et usundt forhold til de pårørende. Fx er der en beboer, der bliver som en 3-årig i selskab med sin mor. På den måde har kontakten med de pårørende ikke den ønskværdige effekt.” (Leder)

Hjemmevejlederne oplever, at det ofte er meget svært at få en konstruktiv dialog med nogle af de pårørende. Ud over det at mange af de pårørende selv er misbrugere og har psykiske problemer, så ønsker mange beboere heller ikke selv, at deres pårørende skal inddrages.

”Vores unges baggrund er meget forhindrende for at pårørende bliver inddraget på en positiv måde. Ved nogle af de bedre beboere er der dog nogle plejeforældre, som stadig hænger ved. Jeg ville ønske, det kunne blive bedre, fordi det ville være gunstigt, hvis de så nogle positive rollemodeller.” (Leder)

5.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

Lederen af bofællesskabet fortæller, at det er meget forskelligt, hvilke relationer der er beboerne i mellem. Hashmisbrugerne finder hurtigt sammen, og de gider ikke deltage i andre fællesaktiviteter. Det er meget typisk for bofællesskabet, at beboerne har et uformelt fællesskab centreret om et misbrugsproblem eller om at

være i opposition mod noget, som fx øvrige beboere eller hjemmevejledere. De relationer, der er i bofællesskabet, er ofte relationer på to- eller tremandshånd.

Beboerne har store værelser med eget toilet og bad, hvilket giver dem god mulighed for privatliv, hvis de ønsker det. Der er imidlertid også en fare for, at beboerne isolerer sig på deres værelser, men som et led i relationsarbejdet søger hjemmevejlederne at banke på hos beboerne engang i mellem.

5.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

5.9.1 *Procedurer og retningslinjer*

På bofællesskabet er man bevidst om retningslinjerne for magtanvendelse, og man forsøger hele tiden at indarbejde dem i den daglige praksis. Hjemmevejlederne skal skrive under på, at de har læst dem, og derudover ligger det hele fremme på medarbejderkontoret. Når der starter nye hjemmevejledere i bofællesskabet, får de også en grundig introduktion i retningslinjerne.

Lederen mener, at retningslinjerne overordnet set er en god ting og arbejder meget på at indarbejde retningslinjer om magtanvendelse og få skabt en kultur blandt hjemmevejlederne i bofællesskabet, hvor der er overensstemmelse mellem bofællesskabets værdier og retningslinjerne og den daglige praksis. Lederen er dog ikke kun positiv overfor retningslinjerne.

"Det er ikke nødvendigvis alle retningslinjer, der er lige relevante og anvendelige. Det handler meget om, at skulle holde ryggen fri, i stedet for hvordan det fungerer i dagligdagen. Derfor bliver det hurtigt meget omstændeligt." (Leder)

Lederen understreger, at retningslinjerne ikke *bare* må være en administrativ byrde, der skal opfylde formelle bureaukratiske krav. Tidligere har det hele fungeret mere decentralt, men nu er handlefriheden for den enkelte blevet mere indskrænket. Det kan dog også være positivt, fordi det er med til at øge folks bevidsthed om, hvor grænserne går.

5.9.2 *Magtanvendelse*

Bofællesskabet har haft to magtanvendelser i år, begge i form af fastholdelser efter et overfald. Indberetning skal laves inden for 48 timer, hvor de berørte skal skrive en erklæring. Lederen giver udtryk for, at det nogle gange kan være svært at få lavet indberetningen så hurtigt, da den pågældende hjemmevejleder kan være rystet efter hændelsen eller sidde på en skadestue eller ved politiet til afhøring.

Flere af de episoder, som tidligere har ført til magtanvendelser, er forårsaget af folk, der kommer udefra. Det er de situationer som lederen umiddelbart er mest bange for, da episoder med beboerne kan forebygges ved hjælp af pædagogiske

virkemidler i det daglige. I en enkelt situation har der i bofællesskabet været et usundt beboerforhold, hvor der var vold involveret, og personalets handlemuligheder var begrænsede. Ifølge lederen var det meget svært for et pædagogisk personale at overvære sådan nogle ting.

Bofællesskabet har både en ambulanceplan og en voldsforebyggelsesplan, der beskriver, hvordan konflikter skal håndteres. I hjemmevejledergruppen har man gennemgået en proces omkring udarbejdelsen af voldsforebyggelsesplanen, hvor alle deltog og diskuterede.

Hjemmevejlederne bliver en gang imellem udsat for trusler, og der har været en konkret episode, hvor en hjemmevejleder blev chikaneret på mobiltelefonen.

”Det er dog sjældent at konflikter udvikler sig til deciderede voldelige episoder. Mange af beboerne har stor institutionserfaring, så de kan håndtere det på en ikke-voldelig måde. De typiske konflikter mellem medarbejder og beboere er, hvis pædagogen påpeger nogle forhold, som beboeren ikke ønsker at forholde sig til. Beboerne er så pissetrætte af pædagoger. Det er det med, at de føler, at deres adfærd konstant bliver overvåget.” (Leder)

På bofællesskabet arbejder man generelt med meget få regler, som man kan ’konflikte’ over, og alle prøver at tage hensyn. Men, ifølge lederen, kan det ikke undgås, at der opstår problemer i forbindelse med de unges misbrug. Hjemmevejlederne forsøger dog at undgå at være misbilligende, hvis en beboer har lavet noget forkert i forbindelse med sit misbrug. Da beboerne aldrig laver beregnede kriminalitet, er det ifølge lederen ikke svært at have den tilgang.

”Hvis beboerne kvajer sig, så smutter de, fordi de ikke vil konfronteres. Derfor må man godt kvaje sig uden at blive afvist.” (Leder)

Hjemmevejlederne laver et stort pædagogisk arbejde i forebyggelsen af konflikt-situationer. Man er meget bevidst om, at man ikke skal skændes med den unge og derved optrappe en konflikt.

”Medarbejderne skal trække sig, mens beboerne lukker luft ud, og så skal de følge op bagefter. Derudover øver vi os i at give et nej, så folk trods afslaget føler sig forstået og får vist anerkendelse.” (Leder)

Lederen mener, det er lykkedes, at påvirke beboerne gennem relationsarbejdet til at udvikle nogle normer, som fordrer ikke-voldelig adfærd.

5.10 Medicinhåndtering

I medarbejderstaben på Borgervænget er der en social- og sundhedsassistent, som et stedets medicinansvarlige. Der er ifølge lederen en god bevidsthed om

retningslinjer på området, medicinskabet er meget velordnet, og retningslinjerne for medicingivning er at forefinde på kontoret. Det er dog kun få beboere, der skal have hjælp til at håndtere deres medicin. Hjemmevejlederne forsøger at dokumentere det hele, da det giver en øget bevidsthed om, hvorfor man gør, som man gør. Derudover er det, ifølge lederen, også fordi bofællesskabet skal være seriøse samarbejdspartnere i forhold til beboere og sundhedspersonale.

”Når vi har det store ansvar, at vi administrerer nogle af beboernes medicin, må vi også være ansvarlige og have styr på tingene. Derudover er det for medarbejdernes skyld også vigtigt, at de kan være trygge ved, at medicin håndtering foregår korrekt.” (Leder)

P.n. medicin gives ved beboernes henvendelse, og det er kun to, som får det. Beboernes kontaktperson forsøger altid at følge beboeren med til læge, psykiater mv., og der er en god kontakt til psykiater, fx omkring ændring i dosering eller medicinvægring. Generelt er der en god dialog omkring medicin håndteringen, fortæller lederen.

Hjemmevejlederne kender det, man kan læse i et lægemiddelskatalog omkring virkninger og bivirkninger, men kan have svært ved at vurdere konsekvenserne, hvis præparater bliver blandet. Derudover bliver viden omkring virkninger af medicin videregivet, lige som det bliver noteret, hvis medicinen ikke bliver taget. Selv om hjemmevejlederne er godt inde i retningslinjerne, udtrykker lederen ønske om, at alle skal på medicin håndteringskursus.

”Vi er blevet lovet, at vi alle kan komme på kursus, fordi lige nu er vi ikke alle klædt på til det.” (Leder)

5.11 Fysiske forhold

Bofællesskabets fysiske forhold er generelt gode, om end bygningens tidligere anvendelse giver bofællesskabet et institutionsagtigt præg. Beboernes værelser ligger på en lang gang, der forbinder hele bofællesskabet. Værelserne er relativt store og lyse og har højt til loftet. Alle beboere har deres eget toilet og bad. I hver ende af den lange gang er der fælles køkkener, som beboerne sjældent selv anvender. Der er ingen spiseplads i køkkenet, hvilket lederen gerne så oprettet.

”Vores køkkener er ucharmerende og utidssvarende. De skulle hellere invitere mere til fællesspisning og socialt samvær.” (Leder)

I midten af gangen er der en stor fællesstue med spiseplads, sofaer, fjernsyn og en computer. Stuen er hyggeligt indrettet, og bliver ifølge lederen tit benyttet – også når beboerne har gæster med. Ud over den store centralt placerede fjern-

syns- og spisestue, er der opstillet et billardbord på etagen, og i den ene ende af kollegiet er der for nyligt indrettet et motions- og styrketræningslokale.

Der er medarbejderkontorer i den ene ende af gangen samt over fjernsynsstuen. Derudover er der for nyligt blevet indrettet et værelse, hvor den sovende nattevagt kan være.

Lederen kunne ønske sig, at der var noget mere støjdæmpning i bofællesskabet, da det runger kraftigt. Sammen med den lange gang gør lydgenerne, at stedet bliver meget institutionsagtigt.

5.12 **Administration af økonomiske midler**

Personalet administrerer ikke beboernes økonomi, men forsøger at hjælpe beboerne med at holde styr på den, fx ved at opfordre dem til at oprette deres betaling af husleje til Betalings Service.

”Tit prøver vi at hjælpe dem med at få et overblik over deres økonomi og sikre os, at de ikke kommer i uføre. Der er desuden en, som får ugevis udbetaling, men det er ikke pædagogernes ansvar.” (Leder)

Derudover får beboerne hjælp til etablering, når de flytter ind. Derefter tager kontaktpersonen med beboeren ud og køber ting til værelset. Lederen mener, at det er en rigtig god måde at skabe en positiv relation i starten af forløbet.

6. **BALDEBSGAE**

6.1 **Faktuelle oplysninger og datagrundlag**

Bostedets navn og adresse:	Bofællesskabet Baldersgade Baldersgade 9 2200 København N
Navnet på lederen:	Jan Jensen
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Udviklingshæmmede voksne
Dato for besøg:	1. juli 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på Baldersgade 9 samt et fællesinterview med tre hjemmevejledere.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

6.2 **Opsummering og samlet indtryk**

Baldersgade er et bofællesskab for udviklingshæmmede voksne, som kan profitere af og kan magte en selvstændig boform. Beboerne er relativt selvhjulpne.

Baldersgade er generelt kendetegnet ved nogle gode fysiske rammer. Beboerne bor i rummelige lejligheder, og der er gode fællesarealer såvel inde som ude.

Personalet fortæller, at en væsentlig del af det pædagogiske arbejde handler om at mægle mellem beboerne og få dem til at fungere socialt sammen. Derudover handler det om at vejlede beboerne i forhold til dagligdagen – at gå på arbejde, fritidsaktiviteter, tøjvask osv.

Der arbejdes ikke ud fra en fælles og samlet pædagogisk tilgang. Det skyldes ifølge hjemmevejlederne, at beboerne er meget forskellige, og ”man skal være der, hvor de er”.

Det er evaluators umiddelbare indtryk, at der mangler en grundlæggende refleksion over det pædagogiske arbejde, der udføres i dagligdagen i Baldersgade. Det er medarbejderne selv klar over. Således efterspørger de også en bedre struktur omkring deres daglige arbejde. De fortæller blandt andet, at de mangler en mere præcis rolle- og ansvarsfordeling mellem medarbejderne og de forskellige ledelsesniveauer i HC Øst. Derudover efterspørger de bedre muligheder for at reflektere over det pædagogiske arbejde i fællesskab med kolleger.

6.3 **Generelle forhold**

Baldersgade består af en opgang med en række lejligheder. Til bofællesskabet er der tilknyttet en række hjemmevejledere.

Baldersgade hører under HC Øst med chef Jan Jensen. Der er en gruppeleder for hjemmevejlederne og herunder fungerer såvel en pædagogisk koordinator og en pædagogisk konsulent. Der holdes løbende møder ca. hver 14. dag med gruppelederen.

De interviewede hjemmevejledere oplever, at arbejdsdelingen ikke altid er helt klar, og at det ikke er entydigt, hvem man refererer til. Dette skyldes blandt andet, at der for nyligt er kommet en ny koordinator, hvis rolle ikke er faldet helt på plads. Nogle af hjemmevejlederne udtrykker også nogen usikkerhed om ansvarsfordelingen, ligesom de generelt efterspørger bedre kommunikation herom.

”Vi mangler helt klart nogle præciseringer i forhold til, hvor mit ansvar går til.”
(Hjemmevejleder)

Det forklares, at man er usikker på, hvor beføjelserne går – hvornår man skal klare et problem selv, og hvornår man bør gå til gruppelederen. *”Hvis fx en beboer er helt umulig, så er det overordnet lederens ansvar. Men det er os, der står i det til daglig.”* (Hjemmevejleder) Ikke alle deler dog denne usikkerhed.

6.4 **Indsatsen på bostedet**

6.4.1 *Målsætninger og metoder*

Overordnet handler den pædagogiske tilgang om *”respekten for forskellighed”*. Men det fortælles, at man ikke arbejder ud fra en bestemt pædagogisk metode. Det skyldes blandt andet, at beboerne er meget forskellige. Der er fx meget forskel på ældre og unge. *”De unge er meget mere selvstændige.”* (Hjemmevejleder) Generelt arbejder man med at videreudvikle beboerne stille og roligt.

Tilgangen til arbejdet handler for hjemmevejlederne om at respektere de personer, man er vejleder for, og ”at være der, hvor de er. Man skal tage det stille og roligt. Det handler om at skabe tillid.” (Hjemmevejleder) Der er en primær og sekundær kontaktperson for hver beboer.

Hjemmevejlederne fortæller, at de arbejder med ’kompetencebroen’, der handler om at få beboerne til at sætte ord på det, de gør. Men det er hjemmevejledernes vurdering, at denne tilgang ikke kan bruges til så meget.

Om onsdagen afholdes et møde, hvor der er lejlighed til at diskutere pædagogik og metoder. Det er de 5 hjemmevejledere, som er tilknyttet Baldersgade, der deltager. Men ellers arbejder man forskudt af hinanden, så det er ifølge hjemmevejlederne småt med at få talt sammen. Det er de bevidste om, at der skal strammes op på – det vil de gerne noget mere.

”Vi laver meget relationsarbejde, men det er ikke noget man sætter sig ned og taler reflekterende om,” (Hjemmevejleder)

6.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

De fleste har aktivitet i løbet af dagen (aktivitetscenter, beskyttet job, skånejob osv.). Flere har jobs på ’rigtige’ arbejdspladser. Typisk ligger aktiviteterne mellem kl. 8.00 og 16.00.

Der er fælles madlavning fredag til søndag. Torsdag er der tilbud om mad i en ekstern café. De andre dage sørger beboerne selv for det.

I forhold til fritidsaktiviteterne er der en stor gruppe, der er meget aktive (fx Cafe, spinning, musik, bowling, idræt og aftenskole mm.). Beboerne tager selv af sted, men personalet er også med ind i mellem, hvis beboerne har behov for det. Nogle af beboerne ønsker dog ikke at deltage i disse aktiviteter.

Hjemmevejlederne gennemgår de enkelte tilbud sammen med beboerne, og de drøfter med beboerne, hvad de kunne tænke sig.

”Nogle vil bare gå til bowling i 30 år – det er fint nok. Beboerne ved meget selv, og kender nogle tilbud, som de gerne vil benytte.” (Hjemmevejleder)

Der er ikke nogen faste aktiviteter i bofællesskabet, men hver beboer har én hjemmedag om ugen. Hjemmevejlederne fortæller, at det bl.a. handler om respekten for beboernes eget hjem. ”Beboerne kommer hjem fra arbejde, og har behov for at slappe af som alle andre.” (Hjemmevejleder) Herudover kan de fx aftale med 2-3 stykker, at de tager i tivoli, men de tager sjældent af sted i større grupper.

6.5 Medarbejdernes trivsel

Hjemmevejlederne fortæller, at de sparrer meget med hinanden. Man får også supervision, når der er brug for det. *”Hvis det er grelt kan man gå til chefen og sige, at man har brug for at få løst problemer.”* (Hjemmevejleder)

Generelt udtrykker hjemmevejlederne dog ikke særlig stor tilfredshed med strukturen omkring arbejdet.

”Jeg er glad for mit primære arbejde med beboerne og det pædagogiske. Men ud over det, er der for mange ting, der mangler for mig. Jeg mangler struktur. Vi laver vores egne små regler, som gør det svært at overskue. Vi finder ud af mange ting selv. Det gør det frustrerende at være her fordi det kobles op på, at man har et ansvar, hvor man hver dag tager vigtige beslutninger for andres liv.” (Hjemmevejleder)

Der er en opfattelse af, at man arbejder meget alene. *”Der mangler rygstøtte og tryghed. Der er så meget man skal kunne og vide. Der er mange ting, som man skal forholde sig til. Det er frustrerende for den enkelte medarbejder, at der ikke er nok støtte til det.”* (Hjemmevejleder)

Selvom hjemmevejlederne generelt savner støtte i arbejdet, så nævner de, at selvstændigheden i arbejdet er rigtig godt.

”Vi kan planlægge dagen selv. Der er frihed til at tage initiativer. Det er en rar følelse, når man går ind og hjælper beboerne.” (Hjemmevejleder)

6.6 Brugerindflydelse på bostedet

Der er ikke noget beboerråd og der er heller ingen fællesmøder blandt beboerne. Til gengæld spiser de sammen med beboerne, hvor de ifølge hjemmevejlederne kan tage fællessnakken. Hjemmevejlederne fortæller dog, at der tidligere har været afholdt fællesmøder uden den store succes.

”Det fungerede ikke, da der ikke blev sagt noget. Det kommer ovenfra – det er noget vi skal. Men vi synes at det fungerer fint at tage det hen over maden – også hvis der fx er nogle konflikter osv.” (Hjemmevejleder)

6.7 Beboernes trivsel og dagligdag

Der er ifølge hjemmevejlederne forskel på, hvordan beboerne fungerer med hinanden. Nogle holder sig meget for sig selv. Andre danner klikker. Der er nogle beboere, som er ’styrende’, og som er omdrejningspunkt for fællesskaber. Andre beboere er mere på sidelinjen. *”Det er meget ind/ud af varmen.”* Ind i mellem er nogle beboere med i en klikke, mens de andre gange fryses ude. Det giver anled-

ning til jalousi. ”Man er inde i varmen den ene dag, men ikke den anden.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne fortæller, at beboerne har stort behov for at få hjælp til at få det sociale til at fungere. Det fortælles, at konflikter ofte skyldes økonomi.

”De køber hinanden. Når de får lommepenge, giver de dem væk, og kommer til at skyldte hinanden hele tiden.” (Hjemmevejleder)

Fx er der en beboer, der ’holder morgenbord’ for de andre, inden de skal på arbejde. Men han er frustreret over, at det altid er ham, der skal betale for kaffe og en pose boller. Sådanne situationer håndteres på den måde, at hjemmevejlederne taler med beboerne om problemerne.

6.8 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Hjemmevejlederne har aldrig oplevet fysisk magtanvendelse. De siger, at det ikke er relevant for bostedet. I stedet arbejder de pædagogisk med at undgå konflikter, men det ender aldrig med en magtanvendelse.

6.9 **Medicinhåndtering**

Udgangspunktet er, at beboerne klarer medicinhåndteringen selv. Nogle får hjælp til at dosere i pakker. Én skal have en antabuspille. Én får hjælp udefra af en sygeplejerske.

”Vi er ikke så meget ind over. Det er noget med, er der nu nok piller, og skal recepten fornyes? Osv.” (Hjemmevejleder)

”Det er vores observationer, der gør, at der bliver handlet på medicineringen. Så tager vi initiativ til at få beboeren til psykiater osv. Vi har til opgave at observere, om der er noget, der virker til at være galt. Men ellers har vi ikke så meget med medicineringen at gøre.” (Hjemmevejleder)

Alle de interviewede hjemmevejledere har været på medicinkursus.

”Jeg er blevet mere rustet. Vi har også talt meget om det. Vi har fået nedskrevne retningslinjer. Der er fulgt op på det. Det er rigtig godt.” (Hjemmevejleder)

En hjemmevejleder udtrykker den generelle holdning: ”Hvis en beboer får meget medicin, så vil jeg ikke have noget med det at gøre, det er jeg ikke uddannet til”. Hjemmevejlederne udtrykker, at medicinkurset har været godt, ”men man bliver ikke sygeplejerske af det, man kan ikke det hele bagefter.”

Hjemmevejlederne fortæller, at nye medarbejdere indtil videre selv har båret et ansvar for at lære procedurer mv.. De er dog lige begyndt at lave et egentligt

introduktionsforløb. Det vurderer hjemmevejlederne er rigtig godt, men det er endnu helt nyt. Her bliver man introduceret til en række væsentlige forhold, som man skal vide noget om – herunder magtanvendelse og medicin håndtering. Derudover kommer alle nye hjemmevejledere rundt på bofællesskaberne og bliver introduceret til det øvrige personale. I tillæg hertil synes hjemmevejlederne også, at vikarer bør få en mere formel introduktion til arbejdet. Hjemmevejlederne står selv for meget af oplæringen. Der ønskes en mere præcis introduktion til, hvordan tingene sker i dagligdagen vedr. magt, medicinering, tavshedspligt osv.

6.10 **Fysiske forhold**

Generelt er der gode fysiske forhold på Baldersgade: Gode lejligheder, gode udendørsarealer og vaskekælder.

Personalet har ikke et selvstændigt lokale, de kan benytte på stedet. Kontoret er eksternt. Men man bruger meget beboernes fællesrum. Hjemmevejlederne fortæller, at man mangler en pc på stedet for at kunne udnytte tiden bedre.

”Man er tættere på beboerne, når man kan sidde og arbejde på stedet.” (Hjemmevejeleder)

6.11 **Administration af økonomiske midler**

Enkelte beboere har værger, men som hovedregel administrerer beboerne selv deres økonomi. Men hjemmevejlederne fortæller, at *”beboerne har ikke pengeforståelse, vi skal administrere deres økonomi.”* For nogle beboere kan man køre det hele på budgetkontoen. Andre har en bog, hvor man skriver, hvad der går ind og ud, forklarer en hjemmevejeleder.

Hjemmevejlederne siger, at de er nødt til at mægle i forhold til pengespørgsmål. For næsten alle beboere er det sådan, at de vil have brugt alle deres penge først på måneden, hvis de kunne bruge frit af dem. Der ligger ifølge hjemmevejlederne en stor pædagogisk indsats her. Fx har man talt med en beboer om, at beboeren gerne vil spare sammen til en ferie, men i dagligdagen kan beboeren have svært ved spare penge op.

”Så snakker vi om, at du kan ikke få alle dine penge nu først på måneden. Du kan kun få 50 kr. i dag. Resten må vente, ellers kan du ikke komme på ferie eller gå til bowling, eller hvad det nu er.” (Hjemmevejeleder)

Beboerne hæver selv penge på kontoen. Det må personalet ikke. Formelt råder beboerne over deres egne penge. Ind i mellem skriver beboerne en fuldmagt til hjemmevejlederne, hvis de går i banken for beboerne.

Beboerne indbetaler til en fælles vedligeholdelseskonto. Når der er fællesspisning, købes der madbilletter.

7. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (1)

7.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Unavngivet
Navnet på lederen:	Unavngivet
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Psykisk udviklingshæmmede mænd mellem 59 og 69 år
Dato for besøg:	16. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet samt et interview med en hjemmevejleder.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

7.2 Opsummering og samlet indtryk

Bofællesskabet er bolig for fire ældre udviklingshæmmede mænd. Bofællesskabet har hjemme i en ældre villa, der fremstår forholdsvis nedslidt.

Stedet fremstår som et nogenlunde velfungerende botilbud, hvor beboerne efter alt at dømme trives. Interviewet med en hjemmevejleder efterlader indtrykket af, at arbejdet med beboerne er præget af respekt og omsorg, men også at bofællesskabets hjemmevejledere i det daglige arbejder meget selvstændigt uden synlig ledelse. Det er dog hjemmevejledernes opfattelse, at lederen har en god fornemmelse af, hvad hjemmevejlederne laver.

De fysiske rammer omkring bofællesskabet vurderes til at være meget nedslidte, og husets beboere har kun et enkelt lille badeværelse til deling. Hjemmevejlederne vurderer, at det ville være nemmere at motivere beboerne til at gå i bad,

hvis forholdene havde været bedre. I huset er der også flere stejle og smalle trapper, hvilket ifølge hjemmevejlederne er problematisk, da én beboer går dårligt, og en anden ser dårligt.

Hjemmevejlederne, der både doserer beboernes medicin og giver den, har ikke været på medicinhåndteringskursus. Enkelte af hjemmevejlederne har dog været på gamle medicinkurser, og det vurderes umiddelbart, at hjemmevejlederne har et fint kendskab til retningslinjerne på området.

Mere tydelighed omkring regler og procedurer for magtanvendelse vurderes at kunne gavne hjemmevejlederne i bofællesskabet, der oplever mange grænsetilfælde, primært i forbindelse med 'verbal magt'.

Endvidere skal det nævnes, at en enkelt beboer har en mindre opgave, der består i at aflevere nogle breve. Beboeren er i den forbindelse begyndt at få "løn" af sine egne lommepenge. Hjemmevejlederne kan ikke med sikkerhed sige, at beboeren er klar over, at det er hans egne penge, han får udbetalt.

7.3 **Generelle forhold**

7.3.1 *Organisering af bostedet*

Internt på bofællesskabet er alle de pædagogiske hjemmevejledere ligestillet. Dog indtager en hjemmevejleder en koordinerende rolle. De pædagogiske hjemmevejledere er i høj grad selvstyrende, men refererer til gruppelederen ved et af handicapcentrene. Den hjemmevejleder, som har en koordinerende rolle, udarbejder vagtskemaer og har ansvaret for fagligheden på møderne. De koordinerende hjemmevejledere holder møder med gruppelederen en gang om ugen.

Det er lederen på handicapcentret, som har det juridiske ansvar, men det er i høj grad hjemmevejlederne tilknyttet bofællesskabet, som har ansvaret for den daglige drift. Hjemmevejlederne clearer procedurer med lederen, laver indberetninger, som videresendes til ham, og konfererer med ham, hvis der fx har været uorden i medicineringen. Selv om lederen ikke dagligt er til stede i huset, er det den interviewede hjemmevejleders opfattelse, at lederen har en god fornemmelse af, hvad hjemmevejlederne laver.

"(...) har helt tydeligt en fornemmelse af, hvad medarbejderne laver. De første teamchefer anede ikke, hvad pædagogerne lavede, eller hvad en udviklingshæmmet var." (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederen fortæller, at der generelt er tilfredshed med ledelsen på stedet. Samarbejdet internt mellem hjemmevejledere beskrives ligeledes som godt. Ledelsen reagerer, hvis der er problemer og følger generelt meget med i, hvad der sker på bostedet.

Alle onsdage afholdes der hjemmevejledermøder, men med skiftende program. Nogle onsdage er der et fælles fagligt møde, hvor alle pædagoger i handicap-centret deltager. På disse møder diskuteres nogle af de fælles problematikker, som hjemmevejlederne står overfor i de forskellige bo-enheder. På de ugentlige medarbejdermøder bliver hele hjemmevejlederteamet omkring bofællesskaberne også samlet. På de møder er der dels en generel orientering til hjemmevejlederne og dels en faglig runde med forskellige emner af pædagogisk/faglig karakter.

”På teammøderne kan man få luft og brokke sig, hvis det er det, man har brug for. Derudover superviserer vi hinanden.” (Hjemmevejleder)

Ud over teammøderne er der også et mødeforum, hvor hjemmevejlederne fra hvert bofællesskab har mulighed for at planlægge en række praktiske detaljer, hvilket, ifølge hjemmevejlederen, kan være svært til dagligt på grund af de skiftende vagter.

”Jeg mener, der er brug for en mere faglig vinkel på disse møder. Som det foregår nu, tjener møderne mest som et forum, hvor medarbejderne kan lufte frustrationer og utilfredshed, som opleves i den daglige kontakt med beboerne. Men det indikerer også, at der er brug for et rum, hvor man kan tale sammen, hvis man har problemer.” (Hjemmevejleder)

I forbindelse med de ugentlige møder nævner hjemmevejlederen desuden, at det er lidt problematisk, at nattevagterne ikke er med. Der afholdes kun nattevagtsmøder hver tredje måned, hvor en af de faste hjemmevejledere deltager. Dagsordenen på disse møder er typisk ændringer af vagtskemaer. Hvis der på nattevagtmøderne kommer problematikker frem, som ikke kan løses internt, tager gruppelederen over.

7.3.2 *Målsætninger og målgruppe*

Bofællesskabets beboere er fire udviklingshæmmede ældre mænd. Udover svær udviklingshæmning har mændene også psykiatriske problemstillinger og en af beboerne er desuden alkoholmisbruger. Målsætningen for disse beboere er sparsomt beskrevet, men lyder primært på, at beboerne skal fastholde og måske videreudvikle tidligere lærte færdigheder. Derudover har hjemmevejlederne fokus på at inddrage beboerne og give dem større livskvalitet.

7.3.3 *Personalerelaterede forhold*

Alle hjemmevejledere, nattevagterne undtaget, er uddannede pædagoger. De pædagoguddannede hjemmevejledere kommer også i andre bofællesskaber i området, ligesom de er på hjemmebesøg. Ved dette bofællesskab har de tre pædagoger været ansat i 9-12 år, mens to andre pædagoger har været ansat i hhv. 4 år og 1½ år.

”Det er nok noget af det mest stabile, beboerne har haft i deres liv, og vi betragter os selv som en stabil gruppe.” (Hjemmevejleder)

Der er altid vågne nattevagter i huset, da beboerne ikke er i stand til at klare sig selv i en nødsituation.

Der er ikke meget samarbejde med øvrige fagpersoner. Det sker typisk hvis en beboer skal til tandlæge eller læge. Bostedets samarbejde med socialrådgiveren fungerer også fint.

For nye hjemmevejledere er der en indkøringsperiode på 14 dage, hvor den nyansatte arbejder med en anden pædagog. Her er det også muligt at få nattevagter. Vikarer får en dag-, aften- og nattevagt som føl.

7.4 **Indsatsen på bostedet**

7.4.1 *Målsætninger og metoder*

Den pædagogiske tilgang i huset bygger på rummelighed og en accept blandt hjemmevejlederne af, hvordan den enkelte beboer har det.

”Vi har en anerkendende tilgang til beboerne, og det tilstræbes at få en voksenrelation mellem medarbejder og beboer. Udviklingsmæssigt er mange af beboerne på niveau med børn, og som medarbejder kan man let få rollen som far og mor.” (Hjemmevejleder)

Pædagogikken på stedet bygger på relationer. Hver hjemmevejleder skal indgå i en relation med beboeren, fornemme situationen og efterfølgende handle ud fra den.

Denne tilgang kommer eksempelvis til udtryk i kravsituationer. Fx er der en beboer, som har meget svært ved at stå op om morgenen. Hvor hjemmevejlederne tidligere ville forsøge at presse ham til at stå op med en konflikt til følge, så anerkender hjemmevejlederen nu, at den pågældende beboer er B-menneske. På den måde er det, ifølge hjemmevejlederen, ikke strukturen, som dikterer det pædagogiske arbejde, men kendskabet og relationen til den enkelte beboer.

Der er for hver beboer udarbejdet en handleplan. Denne handleplan laves i samarbejde med den enkelte beboer og opdateres mindst en gang årligt, da vilkårene hurtigt ændrer sig. Handleplanerne bliver også videreformidlet til sagsbehandleren, der bruger dem i arbejdet med de sociale handleplaner. Den eneste eksterne part, der nogle gange deltager i udarbejdelsen af handleplanerne, er psykiateren. Der bruges en standardskabelon til udarbejdelsen, og de endelige handleplaner opbevares aflåst i samme skab som medicinen. Hjemmevejlederen, som udarbejder handleplanen, har til opgave både at inkludere beboerens helt konkrete

ønsker, fx omkring rejser, samt beboerens selvforståelse af, hvad han kan eller ikke kan. Pædagogerne er efterfølgende med til at realisere beboerens målsætninger, så det bliver en vellykket proces. Beboerne har ikke én fast kontaktperson, da det ikke kan hænge sammen på grund af den skiftende bemanning. I stedet er hjemmevejlederne kontaktpersoner i fællesskab.

7.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

Tre af de fire beboere står op samtidigt og spiser morgenmad med nattevagten, mens den sidste beboer sover længe. Det er forskelligt, hvilket aktiviteter beboerne er med til i og uden for bofællesskabet. En beboer går i dagcenter og en anden er tilknyttet et netværk for handicappede og arbejder dagligt en time på handicapcentret. Enkelte af beboerne har også nogle småjobs i bofællesskabet, såsom at gå med post og tømme skraldespanden i husets køkken.

”De oplever det selv som deres arbejde, og ham der går med post får udbetalt et mindre beløb som løn.” (Hjemmevejleder)

Det skal i den forbindelse nævnes, at beboeren, som går med post, ikke med sikkerhed er klar over, at lønnen bliver givet af hans egne penge, som hjemmevejlederne administrerer.

Beboerne går også til ADL-træning, der er en træning i daglige færdigheder, som foregår i hjemmet. På hjemmedagene handler det bl.a. om at gøre rent på værelset, vaske tøj og skifte sengetøj. Det er ikke afgørende, at beboerne selv er med til at vaske, og det er da også forskelligt, hvad beboerne egentlig magter. På hjemmedagene ordnes det praktiske altid om formiddagen, hvorefter beboere og hjemmevejledere tager på tur om eftermiddagen. Det ser beboerne ifølge den interviewede frem til. Hvad angår samvær, er beboerne ifølge den interviewede ikke så godt rustet, og der skal være en pædagog til at holde sammen på det.

7.5 **Medarbejdernes trivsel**

En god arbejdsplads er for den interviewede, en arbejdsplads hvor der er faglige udfordringer. Der skal også helst ske noget hele tiden, og *”beboerne må gerne være kaotiske.”* (Hjemmevejleder) Derudover må der være gode kolleger, og en ledelse som bakker op om de ansatte.

Den interviewede kan godt lide at arbejde på bofællesskabet, men påpeger, at der er et negativt aspekt i, at arbejdspresset er for stort. Som hjemmevejleder på bofællesskabet skal man også på hjemmebesøg, og det kan være stressende at få det hele til at hænge sammen.

Friheden i arbejdet fremhæves som et særligt positivt aspekt ved at arbejde på bofællesskabet.

”Der er lang vej til chefen og stor indflydelse i dagligdagen, fx på mødetider.”
(Hjemmevejleder)

Konflikter mellem beboere og hjemmevejledere forekommer en gang imellem – også konflikter, der kan beskrives som mere alvorlige. Fx kan der, ifølge hjemmevejlederen, forekomme seksuel chikane/overgreb over for det kvindelige personale, og her er det specielt nyt personale, der er udsat, fordi enkelte af beboerne skal prøve de nyansattes grænser. Hjemmevejlederne har arbejdet meget med forebyggelse af konflikter og har observeret og diskuteret tegn og mønstre hos beboerne, når der er optræk til en konflikt. Derudover får nyt personale at vide, hvordan episoder skal håndteres, og hvornår der er risiko for verbale eller fysiske overfald. I forhold til de seksuelle overgreb har man forsøgt at lære den pågældende beboer om onani, for at mindske hans seksuelle frustrationer.

Hjemmevejlederne har supervision, men det påpeges, at supervisionen, som den fungerer nu, mere har form af generel undervisning:

”Det er ikke supervision, som kan hjælpe en medarbejder, der har en helt konkret krise med en beboer. Den form for supervision efterlyses.” (Hjemmevejleder)

7.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

Beboernes indflydelse på dagligdagen og på eget liv er ikke organiseret i et egentligt beboerråd, om end beboerne *har* stor indflydelse. Det har tidligere været forsøgt med beboerråd, hvor mødet blev filmet til brug for evaluering af tiltaget. Konklusionen var her, at hjemmevejlederne i for høj grad var nødt til at styre mødet, hvorefter det blev besluttet ikke at fortsætte forsøget. Nu snakkes der i stedet med den enkelte beboer for at afklare behov og uoverensstemmelser. Beboerne stiller ifølge den interviewede ikke krav om højere grad af medindflydelse.

Beboerne er normalt ikke direkte involveret i de daglige gøremål såsom indkøb eller madlavning, om end de typisk er til stede og står ved siden af, fx når der laves mad. Derudover har de også stor indflydelse på hvilken slags mad, der skal købes ind til.

Det tilstræbes at tage hensyn til den enkelte beboers ønsker og behov i dagligdagen og ved planlægning af fx ferier. I dagligdagen lægges praktiske ting såsom bank- eller lægebesøg gerne ind, så det passer efter beboerens ønsker til planlægningen.

”Hvis en beboer fx har lyst til at gå til bageren efter en kage, får vedkommende også penge til det. Her er der egentlig ingen grænser.” (Hjemmevejleder)

Ved planlægning af ferier arbejdes der også på, at beboerne kan komme på individuelle ferier, for at den enkeltes behov kan tilgodeses frem for gruppens.

7.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Der er ikke så mange pårørende til beboerne. Nogle beboere har slet ikke pårørende og andre har kun periferisk kontakt til de pårørende. Derfor er det ikke et emne, som fylder nævneværdigt i hverdagen på bofællesskabet.

7.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

Beboerne besidder ifølge den interviewede ikke de store sociale kompetencer, og de agerer meget ud fra egne behov. Det kan let føre til indbyrdes konflikter mellem beboerne. Beboerne lever således ifølge den interviewede parallelle liv og har ikke den store forståelse for, og accept af, hinanden, om end de har boet sammen i mange år og derfor kender hinanden godt.

”Konflikter forekommer ofte på (...), og det er typisk Goddag-mand-økseskaft-konflikter. Det vil sige, at den ene siger noget, som den anden totalt misforstår. Vores arbejde er meget at udrede sådanne misforståelser. Andre gange kan konflikter forekomme, hvis en beboer er frustreret eller har det skidt, og så skal der ikke så meget til at udløse konflikten.” (Hjemmevejleder)

Konflikter kan tit forebygges, da personalet kender beboerne godt. Hjemmevejlederne kan fx forberede de andre beboere på ikke at spørge ind til en beboers problemer, hvis vedkommende ikke har det godt. Personalet ved også, at en bestemt beboer bliver psykotisk, hvis han ikke tager sin medicin.

Der er dog også gode relationer mellem beboerne. De bekymrer sig om hinanden, hvis en beboer fx ikke er kommet hjem om aftenen.

”En beboer har en bror, som de andre beboere prøver at spørge ind til, selvom de egentlig ikke er særligt gode til det. Beboerne kan også hjælpe hinanden i pengesager, og både penge og tobak går som valuta i huset.” (Hjemmevejleder)

7.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Bofællesskabets hjemmevejledere har kendskab til retningslinjerne omkring magtanvendelse og har ikke behov for at afvige fra dem. Ved nye retningslinjer om fx magtanvendelse informeres hjemmevejlederne typisk af grupelederen. Det bemærkes dog, at retningslinjerne omkring magtanvendelse kun i nogen grad er i overensstemmelse med den oplevede hverdag.

”Der er ofte langt imellem de personer, som formulerer retningslinjerne, og den virkelighed, der kan opleves her på bostedet. Politikere og direktører forholder

sig kun til fragmenter af virkeligheden. Så er det det ene, der har fokus, og så er det det andet. Beboerne her på (...) er der jo hele tiden!” (Hjemmevejleder)

Forekommer der en magtanvendelse, sker der altid en indberetning til lederen. Det er hjemmevejledernes opfattelse, at lederen altid tager indberetninger seriøst og lader ofte hjemmevejlederne formulere, hvordan der skal tages handling på en opstået sag. Ellers spørger hjemmevejlederne lederen til råds, hvorefter de får den fornødne respons.

Det er ifølge hjemmevejlederen sjældent, der er behov for magtanvendelse på bofællesskabet, og der er ingen faste tilladelser til magtanvendelse. Den sidste episode var for 1-1½ år siden, hvor to beboere under en konflikt kom op at slås. Her måtte en hjemmevejleder holde om den ene af beboerne, som efterfølgende faldt til ro.

Efter en magtanvendelse skrives der en indberetning i et fast skema. Samtidigt skrives der om hændelsen, og dette afleveres til handicapchefen. Herefter får de tilbagemelding fra Københavns Kommune. Det materiale, der udarbejdes til handicapchefen, lægges også i beboerens mappe. Magtanvendelser evalueres, ifølge den interviewede hjemmevejleder, altid efterfølgende i personalegruppen.

Konflikter mellem beboere, som kan kræve magtanvendelse af personalet, omfatter situationer, hvor der er en risiko for vold. Normalt stoppes en fysisk konfrontation dog altid af det første slag. Nogle hjemmevejledere kan bremse disse situationer verbalt og andre kan ikke. Som opfølgende praksis på disse konfrontationer diskuteres det med beboeren, hvad man kan gøre, når man bliver sur og vred.

Magtanvendelsens gråzoner diskuteres løbende i personalegruppen. Et eksempel på en gråzone er, ifølge den interviewede hjemmevejleder, hvis en hjemmevejleder efter en konflikt beder en beboer om at gå op på sit værelse for at spise.

”Nogle gange beder vi en beboer om at gå op på sit eget værelse for at spise, men kan man tillade sig det? Og hvordan bliver det sagt? Her på (...) sender man ikke bare beboere væk. Jeg synes, det er forkert, at man ikke også skal indberette, når man bortviser folk verbalt.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne er meget bevidste om, at der er en ubalance i relationen mellem hjemmevejleder og beboer, således at en hjemmevejleder med lethed ville kunne bede en beboer om at gøre noget. Det er dog aldrig noget, hjemmevejlederne udnytter.

”Hvis der er en situation, hvor en beboer skaber problemer og ikke vil gå for sig selv, så plejer vi at spørge de andre, om de vil være med til at flytte ned i en anden stue for at spise.” (Hjemmevejleder)

I forbindelse med konfliktløsning og minimering af magtanvendelser, har bofællesskabet ikke noget nedskrevet materiale. Viden om mønstre hos beboerne og løsninger foregår mere som en overlevering kollegerne imellem.

Er der problematiske tilfælde med en beboer, så bliver de taget op som projekt på onsdagsmøderne.

7.10 **Medicinhåndtering**

Medicinen bliver doseret af den hjemmevejleder, som er på arbejde om søndagen, og hvis det er en vikar, bliver doseringen foretaget om fredagen. Det er ifølge den interviewede hjemmevejleder ikke alle hjemmevejledere, som har været på medicinhåndteringskursus. I det aflåste medicinskab, som befinder sig på medarbejderkontoret, har hver beboer sin kurv med medicin, men fordi nogle af kurvene er for små, er noget af medicinen lagt uden for kurven, og skabet fremstår derfor ikke helt velordnet.

Nyansatte bliver informeret om de forskellige retningslinjer, efterhånden som de i arbejdet kommer i situationer, hvor det er relevant. Der er en manual for, hvordan man arbejder med medicinhåndtering i bofællesskabet, men for at finde brochurer og retningslinjer om generel medicinhåndtering, skal hjemmevejlederne gå på Københavns Kommunes intranet.

Hjemmevejlederne noterer virkninger og bivirkninger af medicinen i et skema, hvis en beboer har fået lavet ændringer i sin medicin. Herefter meddeles det psykiateren. Lægen og psykiateren revurderer medicinen, men det er ifølge den interviewede ikke en fast revurdering. En beboer som har haft bivirkninger af medicinen, har dog løbende fået revurderet sin medicin.

Ved fejlmedicinering laves en indberetning og forgiftningscentralen på det tilknyttede hospital kontaktes. Der er ifølge hjemmevejlederen tidligere sket fejlmedicinering i form af, at to beboeres medicin blev byttet om. Derudover sker det engang i mellem, at en beboer ikke ønsker at tage sin medicin. Hjemmevejlederne forsøger ifølge den interviewede at motivere, men det er ikke altid, det lykkes.

Bruges p.n.-medicin noteres det i et skema. Det er primært en af beboerne, som får p.n.-medicin, hvorefter det skrives ned, så den tilknyttede psykiater kan se det i forbindelse med, at han hver 14. dag kommer og tjekker beboernes medicinering.

Som nævnt ovenfor, er den form for fejlmedicinering, der er forekommet i bofællesskabet, at to beboeres medicin er blevet byttet om. For at undgå dette har man nu forskelligt farvede doseringsæsker til alle beboere.

”De situationer, hvor der ellers kan opstå uklarheder, er, når apotekerne skifter styrke på medicinen, hvilket sker ret tit. Så er det, der før blev udleveret som en 4 mg pille, pludselig blevet til to 2 mg piller.” (Hjemmevejleder)

Ved fejlmedicinering og konflikter som følge af medicinering, bliver lederen informeret, fortæller den interviewede.

7.11 **Fysiske forhold**

De fysiske rammer i bofællesskabet fremstår meget nedslidte. Bofællesskabet hører til i en ældre villa, hvor der er beboerværelser i stueetagen samt på første sal og fællesrum i kælder og på stueetagen. Spisestuen bruges meget af beboerne, men typisk kun når der er en hjemmevejleder i nærheden.

Beboernes værelser er af varierende størrelse, og enkelte af beboerne har to mindre værelser. Beboerne har i høj grad mulighed for at indrette værelserne efter eget ønske. Boligens eneste badeværelse er på første sal, og skråvæggene gør, at rummet virker meget småt. Bedre badeforhold ville ifølge hjemmevejlederen formentlig gøre det nemmere at få nogle af husets beboere i bad. Omkring huset er en lille have, hvor der for nyligt er blevet sat et drivhus op.

”Det er et hyggeligt hus, og det er dejligt at have det hele for sig selv. Derudover er det skønt med have, drivhus og terrasse, som bruges om sommeren. Huset er dog også nedslidt og dårligt vedligeholdt. Men jeg tror nu ikke, beboerne tager det så tungt. Det er ikke det, der er det vigtigste for dem.” (Hjemmevejleder)

Der er også mange trapper i huset, hvilket, ifølge den interviewede hjemmevejleder, er lidt problematisk, da en af beboerne ser dårligt, og en anden går dårligt. Hjemmevejlederne vurderer også, at mere plads ville give færre konflikter.

Villaen, som bofællesskabet har hjemme i, er beliggende i et belastet område, hvor der er mange kriminelle og misbrugere. Beboerne mærker dog ifølge hjemmevejlederne ikke, at det er et hårdt miljø.

7.12 **Administration af økonomiske midler**

Alle beboere har en budgetkonto, hvorfra der efter aftale betales regninger. Herunder betales der hver måned et beløb til kost og logi. Derudover har beboerne deres individuelle økonomi, hvor der er lavet aftaler om, hvordan de skal have

deres lommepenge. Nogle får pengene udbetalt i tobak, og andre får sat pengene ind på en konto, hvorfra de kan hæve med et hævekort.

Det er i høj grad hjemmevejlederne i bofællesskabet, som administrerer beboernes økonomi. Hver måned afstemmes bankbøgerne af hjemmevejlederne, og hver beboer har en mappe med et regnskabsblad, som bilagene skrives ind på.

”Ikke alle beboere har et begreb om, hvad penge er. Nogle ville bruge alle pengene den første dag, de havde fået dem, og andre ville slet ingen penge bruge. Det er ofte et dilemma for medarbejderne, der ikke ved, hvad de har ret til i administrationen af beboernes økonomi.” (Hjemmevejleder)

Én beboer får som tidligere nævnt udleveret nogle af sine lommepenge, når han har udført arbejde med at omdele post.

8. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (2)

8.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Unavngivet
Navnet på lederen:	Unavngivet
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Psykisk udviklingshæmmede voksne
Dato for besøg:	17. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet samt et interview med to hjemmevejledere.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

8.2 Opsummering og samlet indtryk

I bofællesskabet bor fem psykisk udviklingshæmmede voksne i alderen 40-60 år. Bofællesskabet har hjemme i en ældre villa, hvor beboerne har deres eget værelse, men deles om nogle få toiletter samt et enkelt badeværelse.

Stedet fremstår generelt som et velfungerende botilbud, hvor både beboerne og deres hjemmevejledere trives. Hjemmevejlederne efterlader et indtryk af høj faglighed og respekt for beboerne.

Hjemmevejlederne i bofællesskabet er glade for den store frihed, de har i deres arbejde, men de gør også opmærksom på, at der kan være negative aspekter ved at være så uafhængig af ledelsen. Helt konkret kunne hjemmevejlederne godt tænke sig, at der kom nogle udefra, som kunne se med andre øjne på de arbejdsmetoder, der anvendes. Det kunne også være med til at give større anerkendelse af deres arbejde. I den forbindelse skal det nævnes, at der netop er ble-

vet ansat en pædagogisk konsulent ved handicapcenteret, og det er hjemmevejledernes håb, at denne konsulent vil indtage den efterspurgte rolle.

De hjemmevejledere, der er tilknyttet bofællesskabet, har for nylig været på medicin håndteringskursus. Derfor er det også påfaldende, at én af beboerne får lov til at opbevare sin medicindoseringsbakke i fællesrummene, hvilket er et brud på reglerne. Hjemmevejlederne understreger, at det er en velovervejet beslutning, at opbevare doseringsbakken i fællesrummet, fordi beboeren ellers ville glemme den. Hjemmevejlederne er bevidste om retningslinjerne for medicin håndtering, men mener ikke, at reglerne i dette tilfælde er gavnlige for den pågældende beboer.

Bofællesskabets fysiske rammer er relativt nedslidte, og de særlige ejerforhold ved bygningen gør, at det er svært at få lavet nogle forbedringer. Ud over den manglende vedligeholdelse er toilet- og badeforhold meget mangelfulde. Toiletterne er små, og der er kun ét bad til deling i kælderen.

8.3 **Generelle forhold**

8.3.1 *Organisering af bostedet*

De hjemmevejledere, som kommer i bofællesskabet, er tilknyttet flere bofællesskaber. Der er normalt kun en hjemmevejleder på vagt ad gangen, men bofællesskabet har fire ansatte tilknyttet. Arbejdsplanen er tilrettelagt sådan, at der er én hjemmevejleder om morgenen og én om aftenen, således at der er et overlap midt på dagen fra kl. 12-15.

På papiret har hver beboer fået tildelt en kontaktperson, men for at dagligdagen skal fungere, er det nødvendigt, at alle hjemmevejledere er inde over alle beboere. Beboerne har hver især én hjemmedag om ugen, og her tilstræbes det, at det er beboerens kontaktperson, der er på arbejde. Beboerne er dog ikke selv bevidste om, at de har en kontaktperson.

Bofællesskabets hjemmevejledere har længe savnet sparring og bevidsthed fra ledelsen, om det de laver.

”Vi har i mange år været vant til at klare os selv.” (Hjemmevejleder)

Dette kan skyldes, at hjemmevejlederne ikke synes, at det praktiske samarbejde med Handicapcenteret har fungeret optimalt. Her har de følt sig oversete og manglet tilhørsforhold.

Hvis bofællesskabets hjemmevejledere har spørgsmål eller brug for hjælp, er der tre personer, de kan henvende sig til: En gruppeleder, en koordinator og en nyligt ansat pædagogisk konsulent. Sidstnævnte er en funktion, som pædagerne

længe har efterspurgt, og de har en stærk forventning om, at der kommer mere sparring nu, hvor den pædagogiske konsulent skal komme på bostederne, og *"stille de kritiske spørgsmål."* (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne oplever, at der samlet afholdes rigtig mange møder, og at det derfor kan være svært at finde tid til at mødes og drøfte de nære ting i bofællesskabets personalegruppe.

Hjemmevejlederne har mødedag hver onsdag. Her afholdes der hver anden onsdag møde i interessegrupper, og hver anden onsdag afholdes der møde i personalegruppen, hvor der drøftes pædagogiske problemstillinger. Her er ledelsen repræsenteret. Derudover er der både personalemøder med de otte hjemmevejledere fra de samarbejdende bofællesskaber og personalemøder, hvor det kun er bofællesskabets fire ansatte, der deltager.

8.3.2 *Målsætninger og målgruppe*

I bofællesskabet bor der fire kvinder og en mand, der alle er imellem 40 og 60 år. Den nuværende beboergruppe har boet sammen de seneste fem år. To af beboerne er kærestepar, men forholdet er ifølge hjemmevejlederne mere af navn end af gavn, og det har derfor ikke påvirket beboergruppen. Beboerne er delvist selvhjulpne og er trygge ved hinanden, men er meget afhængige af pædagogisk støtte, da beboernes funktionsniveau er meget forskelligt.

Bofællesskabets målsætning er udarbejdet i Handicapcenteret Lærkevej og er gældende for hele området. Ifølge hjemmevejlederne er det overordnede fokus at *"møde beboerne, der hvor de er."* (Hjemmevejleder) Dette gøres ved at tage udgangspunkt i den enkelte frem for gruppen, sådan at beboerne har mulighed for at leve på vidt forskellig vis, selvom de bor sammen. Desuden forsøger hjemmevejlederne at udfordre beboerne på deres kompetencer, *"for at få dem til at turde lidt mere, og føle at de vokser af det."* (Hjemmevejleder)

Et andet fokus for hjemmevejlederne er at gøre beboerne bevidste om, at deres forhold er professionelt. *"Vi er søde og rare, men vi har en distance."* (Hjemmevejleder)

For at sikre, at det aftalte værdigrundlag efterleves, bliver arbejdsformen løbende drøftet i bofællesskabets personalegruppe.

Handleplaner er ligeledes et fokuspunkt for de ansatte. *"Det skulle gerne være en integreret del af vores arbejde."* (Hjemmevejleder) Den enkelte beboers handleplan/"kompetencebro" laves som regel i forbindelse med en udviklingssamtale. Før udviklingssamtalen er der et formøde blandt personalet om, hvad der vil være bedst for beboeren. Da alle bofællesskaber benytter kompeten-

cebroyen, og da den stadig er under opbygning, er der en vidensudveksling bofællesskaberne imellem. Det er meningen, at handleplanerne skal revideres hver tredje måned, men da revideringerne medfører meget skriftligt arbejde, oplever hjemmevejlederne, at dette er i overkanten.

8.3.3 *Personalerelaterede forhold*

Bofællesskabets hjemmevejledere er alle uddannede pædagoger med mange års erfaring. Alle hjemmevejlederne har arbejdet i bofællesskabet i mange år. Hjemmevejlederteamet dækker også andre bofællesskaber og en butik, hvor der afholdes teammøder og forskellige arrangementer for beboerne.

Når der ansættes nye pædagoger, taler de med den nyansatte koordinator, og de skriver under på, at de er bekendte med retningslinjerne. Tidligere blev der afholdt et fast vikarmøde, men da brugen af vikarer er minimeret, bliver de nu kun afholdt, når behovet opstår.

Pædagogerne holder sig orienteret om praktisk information og lignende via computer og mail. Derfor finder de, at det ville være fordelagtigt at have en computer i bofællesskabet, hvilket der indtil videre ikke har kunnet afsættes ressourcer til.

8.4 **Indsatsen på bostedet**

8.4.1 *Målsætninger og metoder*

Hjemmevejlederne får deres information via mail, på det faglige møde og på personalemøderne. De tilstræber at holde sig opdateret dagligt.

Inden for det sidste stykke tid har de fleste retningslinjer fra kommunen omhandlet omstruktureringen. Derudover har der været afholdt adskillige møder om magtanvendelse, medicinbehandling og økonomi. De retningslinjer, der har været relevante for bofællesskabet, er blevet implementeret. *”Når der er noget nyt, så bliver det indarbejdet, og så kører det.”* (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne oplever, at mængden af retningslinjer er gode, og at de virker beskyttende for borgeren. Desuden omhandler mange af retningslinjerne om etiske spørgsmål, og det er noget, der i forvejen fylder meget i bofællesskabet.

Hjemmevejlederne oplever dog, at det kan være svært med retningslinjer, da det ikke er alle beboere, der kan indpasses. Fx har bofællesskabet en beboer, der lader sine piller ligge i stuen, selvom de skal være på hendes værelse, og det kan godt være svært at ændre det, når det ikke generer de andre beboere. Dette er ikke noget hjemmevejlederne har fundet nødvendigt at informere lederen om.

8.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

Fire af bofællesskabets beboere går i dagtilbud. Her arbejder tre af dem på beskyttede værksteder/aktivitetscentre og en går på kunstske. En enkelt beboer har valgt at lade sig pensionere og går derfor hjemme hver dag. Om aftenen går nogen af beboerne i klub.

8.4.3 *Samarbejde om indsatser*

Bofællesskabet er for nyligt blevet en del af et andet Handicapcenter. Parterne er derfor først ved at lære hinanden at kende, og samarbejdet med de andre bofællesskaber i området er også nyt.

Samarbejdet med de eksterne samarbejdspartnere fungerer ifølge hjemmevejlederne efter formålet. De mener dog, at adgangen til psykiatere bør forbedres, idet det er meget svært at få en tid. Konsekvensen af dette er, at psykiatere kun bruges i yderste nødstilfælde. Her mener hjemmevejlederne, at det ville være optimalt, hvis der var mere end én psykiater rettet mod udviklingshæmmede, hvilket ville sikre større valgfrihed.

Hvis bofællesskabet har større konflikter, har personalet mulighed for at tage dem op i supervision. Der er ekstern supervision hver sjette uge med en psykolog fra Københavns Supervisionshus.

Bofællesskabets pædagoger holder ikke fælles møder med andre faggrupper men oplever heller ikke, at det er noget, de mangler.

8.5 **Medarbejdernes trivsel**

Samlet giver hjemmevejlederne udtryk for at være glade for deres arbejdsplads og de oplever, at der er et godt arbejdsmiljø i bofællesskabet. Der er et lavt sygefravær, og hjemmevejlederne har alle været der i mange år.

Afgørende for hjemmevejledernes tilfredshed er arbejdets karakter, variation i arbejdssteder og arbejdstider, og arbejdets uforudsigelighed og frihed. Dog føler hjemmevejlederne, at de mangler ledelsesanerkendelse og de udtrykker ønske om, at bofællesskabet oftere får besøg af "*en person, der har fingeren mere på pulsen.*" (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne er meget uafhængige af ledelsen, og kører, ifølge dem selv, det hele meget selvstændigt. Det giver dem en stor frihed i deres arbejde, som de i høj grad værdsætter, men de er også opmærksomme på, at der med den store frihed også påhviler dem et stort ansvar.

"Jeg går meget alene og arbejder ud fra mine egne filosofier, og jeg er meget bevidst om, at jeg har en kæmpe magt. Jeg kunne godt tænke mig, at der kom én,

der ville stille spørgsmål og have kritiske øjne på mit arbejde.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne mener, at udbuddet og brugen af efteruddannelse har nået et tilfredsstillende niveau. *”Vi bliver løbende klædt på, og vi er selv med til at foreslå de kurser, vi kommer igennem.” (Hjemmevejleder)*

8.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

Hjemmevejlederne tilstræber, at beboerne bestemmer så meget som muligt, efter motto'et: *”Det er dit liv. Det er dig, der afgør det!” (Hjemmevejleder)* Der afholdes beboermøder hvert kvartal, men det kan ifølge hjemmevejlederne godt være meget tungt, da nogle af beboerne har svært ved at høre. Derudover afholdes der udviklingssamtaler. I forhold til beslutninger i dagligdagen, så som madlavning og oprydning, fungerer pædagogerne som vejledende *”primus motorer.”*

Hjemmevejlederne oplever, at det fungerer rigtig godt med brugerindflydelsen, og i de tilfælde, hvor de har været nødt til at gribe ind, har det været i samråd med beboeren.

8.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Beboerne i bofællesskabet har ikke så mange pårørende, og to af beboerne har slet ingen. Hjemmevejlederne informerer de pårørende om praktiske oplysninger, og kontakter dem også hvis der er problemer, som skal løses. Hvert år afholder de et julearrangement, der som regel er vellykket.

8.8 **Beboernes trivsel**

Bofællesskabets pædagoger oplever, at beboerne fungerer godt sammen på trods af mindre verbale konflikter.

”De finder ud af det igen, og bliver gode venner. Det er sjældent, at vi skal ind over.” (Hjemmevejleder)

Dog har pædagogerne i nogle tilfælde hjulpet med at lave nogle fælles spilleregler. Der har også været en episode, hvor én af beboerne var lidt for god til at organisere de andres liv og bruge dem som håndlangere. Her hjalp pædagogerne de andre beboere til selv at sige fra.

Bofællesskabets kærestepar har ikke givet anledning til nogen problemer, og pædagogerne oplever ikke, at de fylder særlig meget i huset. Det har været vanskeligt, når en beboer har haft en ekstern kæreste, da en sjette person ifølge hjemmevejlederne godt kan forstyrre husets balance.

Generelt finder hjemmevejlederne, at beboerne *"tager sig af hinanden, og hjælper hinanden på en god måde"* (Hjemmevejleder) og at de *"er opmærksomme på hinanden, og savner hinanden, når de er på ferie."* (Hjemmevejleder)

8.8.1 *Beboernes dagligdag*

Pædagogerne møder kl. 7 eller 8 om morgenen og hjælper hovedsageligt beboerne med strukturen, altså, hvordan tøjet sidder, tandbørstning, bad mv. Det er ikke alle, der er i bad dagligt, idet nogle af beboerne har en aftale om bad et par gange om ugen.

"Nogen skal motiveres mere end andre til pleje, men det fungerer godt med fælles aftaler." (Hjemmevejleder)

Om eftermiddagen er der meget samvær i stuen, eller beboerne går op på deres værelse for at se fjernsyn. Om aftenen er beboerne som regel i stuen, og nogle af beboerne går i klub.

De beboere der er på dagtilbud har alle én hjemmedag om ugen, hvor beboerne bl.a. deltager i madlavning og oprydning i samarbejde med pædagogerne. Dette fokuserer hjemmevejlederne meget på at støtte op om. På hjemmedagene vægtes det sociale også højt.

8.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Pædagogerne har ikke været nødt til at anvende magt inden for de sidste 10 år, da ingen af beboerne reagerer udadvendt. Bofællesskabets pædagoger har dog diskuteret brugen af magtanvendelse i den samlede personalegruppe, men det *"har aldrig været aktuelt her."* (Hjemmevejleder)

Der har været tilfælde, hvor en beboer ikke ville rydde op, eller var bange for at komme til tandlæge. Her har problemet løst sig igennem samtale, så hjemmevejlederne oplever ikke, at der har været tale om et gråzone-tilfælde.

8.10 **Medicinhåndtering**

Det er den praktiserende læge, der har ansvaret for doseringen af medicin, og hvis der er ændringer i doseringen eller i medicineringen, er der som regel en pædagog med hos lægen.

Beboerne skal opbevare egen medicin på deres værelser. Dog er der én af beboerne, som får lov til at lægge sin medicinbakke i opholdsstuen, hvor de andre kan komme til den. Det er et brud på retningslinjer for medicinhåndtering, hvilket hjemmevejlederne godt er klar over. Hjemmevejlederne lader dog beboeren have medicinbakken i stuen, da beboeren ellers ville glemme at tage medicinen.

Derudover mener hjemmevejlederne ikke, der er nogen risiko for, at de øvrige beboere ville tage medicinbakken.

Pædagogerne hjælper de fleste beboere med medicinen, mens en enkelt beboer gør det selv. Pædagogerne skal hele tiden være opmærksomme på, at beboerne husker at tage deres medicin og finder, at det kræver et stort overblik, når medicinen er forskellig fra beboer til beboer. Derfor synes de, at det kunne være rart at ensrette procedurene for medicinbehandling.

Når der er tvivl om ordinationer, bliver der ringet til lægen. Dog oplever personalet, at der kan være problemer med kommunikationen mellem hospital og praktiserende læger.

I forhold til virkninger og bivirkninger, så bruger hjemmevejlederne først og fremmest indlægssedlerne. Hvis en beboer har bivirkninger, skrives det ned i meddelelsesbogen, så en læge kan kontaktes, hvis bivirkningerne fortsætter. Revidering af beboernes medicin sker på pædagogernes opfordring.

Retningslinjerne siger, at bofællesskabets beboere regelmæssigt skal gennemgå et sundhedstjek hos deres praktiserende læge, men hjemmevejlederne fortæller, at det er lægerne slet ikke gearret til.

”Vi fik direkte at vide af lægen, at vi ikke skulle regne med, at de sundhedstjek kunne lade sig gøre så regelmæssigt.” (Hjemmevejleder)

De to adspurgte hjemmevejledere har begge været på medicinbehandlingsskoler for nyligt.

8.11 **Fysiske forhold**

Bofællesskabet er beliggende i en gammel villa, der ejes af Landsforeningen LEV. Københavns Kommune lejer sig ind, og bofællesskabets beboere betaler husleje til kommunen. Disse ejerforhold betyder, at det er lidt uklart, hvem der skal vedligeholde bygningen.

Bofællesskabet er småt, men forholdene er stort set velfungerende. Personalet har endnu ikke oplevet, at der har været problemer med de snævre fysiske forhold.

Det overordnede indtryk er dog, at huset mangler vedligeholdelse, idet både gulve og vinduer er utætte. Personalet har henvendt sig til ledelsen i Handicapcenteret med problemet, men forespørgslen lader til at være strandet.

Specielt bade- og toiletforholdene kunne være bedre, da de er meget små og ikke er tilstrækkelige. Desuden fungerer beboernes toiletter også som personaletoiletter. Huset eneste badeværelse er i den lavloftede kælder.

Køkkenet fungerer ifølge hjemmevejlederne godt, selvom det er småt.

Bofællesskabet har rengøringspersonale et par gange om ugen, og beboerne er selv med til at indrette og købe nye ting. Her oplever pædagogerne ikke, at beboerne er særligt krævende. Dog kunne de godt bruge et fjernsyn i fællesrummet, da det ville være med til at samle beboerne.

Baghaven mangler ny belægning, og pædagogerne udtrykker ønske om mindre grønt i haven, så der ikke er så meget at vedligeholde. På grund af den manglende vedligeholdelse og dårlige adgangsforhold gennem kælderen, så benyttes baghaven næsten ikke af husets beboere. Derimod sidder beboerne ofte i forhaven.

8.12 **Administration af økonomiske midler**

Bofællesskabet har flere forskellige fælleskonti, der alle føres regnskab med. Der er en fælles kostkonto, hvor beboerne indbetaler 1600 kroner, og som kun lige løber rundt. Der er desuden en budgetkonto (vinduespuddning, telefon, rengøring mv.) og en vedligeholdelseskonto.

I forhold til beboernes private økonomi laver pædagogerne aftaler med hver enkelt af dem om, hvordan økonomien bedst styres. Derfor er det individuelt, hvad beboerne selv står for. En beboer har fx fået hjælp til at lave budget, en anden hjælpes ved at få udbetalt mindre beløb ad gangen, mens en tredje ønsker, at pædagogerne opbevarer hendes bankbog. Udgangspunktet er dog, ifølge hjemmevejlederne, at beboerne selv bestemmer over deres midler.

9. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (3)

9.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Unavngivet
Navnet på lederen:	Unavngivet
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Voksne med psykiske problemstillinger
Dato for besøg:	19. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet samt et interview med en hjemmevejleder.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

9.2 Opsummering og samlet indtryk

I bofællesskabet bor fire personer med psykiske problemstillinger. Beboerne klarer mange ting selv i hverdagen og får derfor kun besøg af en hjemmevejleder få timer om dagen.

Bofællesskabet synes at være meget velfungerende, og beboerne behandles med stor respekt og omsorg. Beboere synes, bedømt ud fra besøget, at trives.

Bofællesskabets fysiske rammer er nedslidte og på grund af ejendommens særlige ejerforhold, kan det være uklart, hvem der har ansvaret for vedligeholdelse. Villaen, som bofællesskabet har hjemme i, er ejet af foreningen LEV, men lejes af kommunen. Flere af bofællesskabets beboere er utilfredse med boligens stand.

Ledelsen for de hjemmevejledere, der er tilknyttet bofællesskabet, opfattes af den interviewede hjemmevejleder som værende meget lydhør overfor de problemstillinger, der bliver fremsat, ligesom det tilknyttede Socialcenter beskrives som en lille velfungerende enhed.

På det generelle plan er der ingen tvivl om den pædagogiske tilgang, men hjemmevejlederne savner nogle klare retningslinjer fra ledelsen om de gråzoner, der ligger omkring grænserne mellem borgernes selvbestemmelse og hjemmevejlederes mulige omsorgssvigt. Der bliver talt en del om gråzonerne, men på det helt konkrete niveau er det ofte den enkelte hjemmevejleders pædagogiske og menneskelige tilgang, der bestemmer, og ikke en overordnet pædagogisk tilgang, som ledelsen har defineret. Mere tydelighed omkring retningslinjerne vurderes at kunne gavne hjemmevejlederteamet, som kommer i bofællesskabet, ligesom en mere ensartet linje også kan give beboerne en større tryghed.

Endelig skal det nævnes, at der med fordel kunne indarbejdes yderligere dokumentation og skriftlighed i arbejdet i hjemmevejlederteamet. Det skal dog bemærkes, at processen med at indarbejde dokumentation allerede er sat i gang.

9.3 **Generelle forhold**

9.3.1 *Organisering af bofællesskabet*

Der er normalt tilknyttet to faste hjemmevejledere til bofællesskabet, men for tiden er det kun en enkelt hjemmevejleder, som kommer fast.

Til den samlede hjemmevejledergruppe er der tilknyttet en daglig koordinator. Derudover er der en teamchef for hjemmevejledergruppen, som har ansvaret for hele voksenteamet under det pågældende Socialcenter. Koordinatoren deltager altid i de ugentlige hjemmevejledermøder på Socialcenteret, og teamchefen deltager minimum en gang om måneden.

9.3.2 *Målsætninger og målgruppe*

I bofællesskabet er der plads til fem beboere, men for tiden er der kun fire. Alle beboere er voksne med psykiske problemer af forskellig karakter. Flere af beboerne har mindre misbrugsproblemer, mens en enkelt beboer har svære problemer med alkohol.

”Ud over at jeg skal være behjælpelig med de praktiske ting, skal jeg hovedsageligt fungere som emotionel støtte, motivator og igangsætter. Beboerne er generelt meget selvstyrende.” (Hjemmevejleder)

Nogle af beboerne har et beskyttet arbejde, mens en enkelt beboer går på en beskyttet uddannelsessituation.

9.3.3 *Personalerelaterede forhold*

Hjemmevejlederne har socialpædagogiske uddannelser, og der er som regel tilknyttet to faste hjemmevejledere til bostedet. De to hjemmevejledere er ikke kun tilknyttet bofællesskabet, men tager også ud til hjemmebesøg i solistboliger og yder støtte til ca. 6-8 borgere i eget hjem samt dækker to andre bofællesskaber ved ferier m.m.

Som ny hjemmevejleder i hjemmevejledergruppen får man, ifølge den interviewede hjemmevejleder, en stor informationspakke, der indeholder grundlæggende information om bofællesskaberne, viden om socialcenteret samt pjecer om retningslinjer, som hjemmevejlederen skal kvittere for at have læst.

Hjemmevejleder efterlyser, at der i rekrutteringen af nye medarbejdere lægges større vægt på, at man kan betjene en computer, tjekke mails og skriver notater. Det skal være et led i en strategi, som skal sikre større dokumentation og skriftlighed i arbejdet på bofællesskaberne.

9.4 **Indsatsen på bostedet**

9.4.1 *Målsætninger og metoder*

I bofællesskabet er der en målsætning om, at beboerne i høj grad skal være selv-kørende. Hjemmevejlederne er med til at igangsætte aktiviteter, men det er hele tiden med respekt og ydmyghed overfor beboernes egne ønsker.

”Jeg er meget opmærksom på, at jeg træder ind i deres liv, og at det ikke er mig, som definerer, hvad der er livskvalitet for dem.” (Hjemmevejleder)

Der udarbejdes, ifølge den interviewede hjemmevejleder, såvel sociale som pædagogiske handleplaner, og de bruges aktivt. Krav og retningslinjer til skriftligheden i det pædagogiske arbejde har været nedprioriterede og uklare. Tendensen er dog, at der kommer mere fokus på betydningen og vigtigheden af dokumentation, fortæller den interviewede.

Hjemmevejlederen er meget bevidst om vigtigheden af dokumentation i arbejdet og kan godt lide, at der er begyndt at komme flere krav til skriftligheden, så alle kan gå ind og læse, hvad der bliver skrevet om det pædagogiske arbejde i bofællesskaberne.

9.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

De fleste af beboerne går til en eller anden form for aktivitet, og nogle af aktiviteterne er hjemmevejlederne med til at igangsætte. Derudover hjælper hjemmevejlederne med at sikre, at beboerne får et netværk med ligesindede.

Den interviewede hjemmevejleder er meget imponeret over udbuddet af de aktiviteter, der er i nærområdet. På mange af områdets væresteder har beboerne mulighed for at få et billigt måltid mad, få et netværk, deltage i aktiviteter samt at få hjælp og støtte til forskellige ting.

I bofællesskabet er der en fællesstue, som er indrettet efter beboernes eget ønske. Derudover er der ved at blive indrettet et knallertværksted i kælderen, hvilket beboerne også selv har taget initiativ til.

9.5 **Medarbejdernes trivsel**

9.5.1 *Pædagogiske rammer og samarbejdsrelationer*

Ledelsen opleves umiddelbart som meget lydhør, hvis hjemmevejlederne har nogle problemstillinger, som de har behov for at drøfte, og der bliver afholdt møder efter behov. Hvis der er særlige problemer med en borger, bliver der nedsat et udvalg, hvor både sagsbehandler, hjemmevejleder og lederen er med. Hver uge udsender ledelsen også et nyhedsbrev med information. Nyhedsbrevet er værdsat af hjemmevejlederne, der godt kan lide den regelmæssige opdatering.

På de ugentlige hjemmevejledermøder tages akutte sager op, status på de forskellige boenheder gennemgås og overordnede problematikker drøftes. Derudover har alle hjemmevejledere mulighed for at sætte punkter på dagsordenen. En gang imellem afholdes der også temadage, hvor særlige problemstillinger bliver behandlet i dybden. Det kunne fx være temaer om ADHD, borderline eller om det stigende antal unge, som kommer direkte fra børneteamet til voksenteamet.

Den overordnede pædagogiske tilgang bliver også nogle gange vendt på hjemmevejledermøderne. På det generelle plan er alle enige, men i praksis kan der, ifølge den interviewede hjemmevejleder, godt være uenighed.

”Der kan være uenighed i gruppen om, hvor meget og på hvilken måde man kan tillade sig at blande sig i forhold til fx beboernes kostvaner eller alkoholmisbrug. Nogle medarbejdere har en tendens til at ville bestemme over beboere, mens andre i højere grad forsøger at appellere til beboeren. Det kan være et ret stort dilemma, og kan give følelse af afmagt, at vi på væsentlige punkter i beboernes liv, udfører vores arbejde meget forskelligt. Det handler om at få defineret etik og at implementere det i hverdagen.” (Hjemmevejleder)

I den forbindelse kan der fra hjemmevejledernes side godt savnes nogle klare retningslinjer fra ledelsen om de gråzoner, der ligger omkring grænserne mellem borgernes selvbestemmelse og hjemmevejlederes mulige omsorgs'svigt'. Der bliver talt en del om gråzonerne, men på det helt konkrete niveau er det ofte den enkelte hjemmevejleders pædagogiske og menneskelige tilgang, der bestemmer, og ikke en overordnet pædagogisk tilgang, som ledelsen har defineret.

9.5.2 *Muligheder for faglig udvikling*

Der er supervision fra en psykolog hver anden uge, hvor hjemmevejlederne har mulighed for at få faglig sparring. Ledelsen giver også gerne sparring, og der er gode efteruddannelsesmuligheder. Københavns Kommune tilbyder løbende 'recovery'-kurser, fortæller den interviewede.

Hjemmevejlederen mener, at medicinkurser og førstehjælpskurser burde være obligatoriske for alle, og at de regelmæssigt skal genopfriskes. Der bør være større krav til uddannelse og efteruddannelse for at sikre en konstant høj faglighed.

9.5.3 *Arbejds miljø*

Hjemmevejlederne arbejder ud fra et princip om, at de skal trække sig tilbage, hvis de føler sig truet. Specielt i forbindelse med beboernes misbrug kan der opleves truende adfærd. Hjemmevejlederne er meget bevidste om at placere sig strategisk tæt ved en flugtvej, og de søger altid at undgå at optrappe konflikter.

I bofællesskabet har hjemmevejlederne ikke noget personalerum, og benytter sig derfor af de samme faciliteter som beboerne. Hjemmevejlederne er dog ikke i huset mere end to til fem timer hver dag.

9.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

9.6.1 *Indflydelse i det daglige*

Bofællesskabets beboere har, ifølge den interviewede hjemmevejleder, stor medindflydelse på bofællesskabet, selv om der fra kommunens side også er nedsat nogle generelle husregler for boligen. De regler, der skal overholdes, omhandler bl.a. rengøring, vedligeholdelse af have og alkoholpolitik. Det er ikke tilladt at træde helt ud af fællesskabet. Som regel kan brud på husreglerne tackles ved en snak mellem hjemmevejleder og beboer, men i yderste konsekvens må lederen involveres. Det har fx været nødvendigt i en situation, hvor en beboeres alkoholmisbrug var ved at tage overhånd.

En gang om ugen eller hver 14. dag bliver der afholdt et beboermøde i bofællesskabet. Lige nu er beboermøderne relativt velfungerende, men det er meget afhængigt af hvilken beboergruppe, som bor i huset. Dette har også indflydelse på den rolle, hjemmevejlederen skal indtage på mødet. På beboermødet diskuteres de daglige problemstillinger

Beboerne har tre fælleskonti, hvor den ene skal dække de daglige indkøb til husholdningen, den anden skal dække de større udgifter, som udskiftning af ting til fællesarealerne, mens den tredje bl.a. dækker uforudsete fællesudgifter. Beboerne er selv i stand til at administrere disse konti, og hjemmevejlederens rolle begrænser sig til at have indblik i kontoudskrifterne. Brugen af de fælles midler

foregår, ifølge den interviewede hjemmevejleder, nogenlunde problemfrit, og beboerne er enige om altid at have en økonomisk reserve til uforudsete udgifter. Beboerne har bl.a. brugt fællespengene til at indrette haven, til at betale en fast havemand og til at købe havemøbler.

9.6.2 *Respekten for beboernes behov og interesser*

Der er hos bofællesskabets hjemmevejledere en klar bevidsthed om, at de i deres arbejde skal varetage beboernes behov og interesser. Men som tidligere nævnt, kan der opstå uenighed om, hvor langt man kan gå i forhold til beboernes selv- og medbestemmelse.

Hvis hjemmevejlederen vurderer, at der er noget, som truer helbredet, så går man til lederen. Men i første omgang forsøger hjemmevejlederen at anvende pædagogiske virkemidler. Problemet er særlig udtalt i forhold til misbrugerne.

”Jeg forsøger at motivere beboerne til at sætte misbruget ned, holde pause eller stoppe helt, men kan det ikke lade sig gøre, må jeg involvere den daglige leder.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederen forsøger at motivere og hjælpe beboerne ved at gå foran som et godt eksempel. Erfaringen er ifølge den interviewede hjemmevejleder, at der sker en form for gruppeopdragelse, hvor nogle i gruppen lægger mærke til hjemmevejlederens adfærd og tager ved lære af det. Det har især haft en betydning i forhold til beboernes kostvaner.

”Jeg taler ikke om deres kost, og jeg løfter ikke nogen pegefinger, men jeg forsøger at være en rollemodel, og have en supersund salat med i tasken til madpakke. Jeg kan mærke, at det rykker noget!” (Hjemmevejleder)

I det omfang beboerne har lyst til at passe sig selv, får de, ifølge den interviewede hjemmevejleder, lov til det. Hjemmevejlederne er aldrig mere end fem timer ad gangen i bofællesskabet, så beboerne har altid mulighed for undgå dem. Alle beboere benytter sig dog i vid udstrækning af hjemmevejlederne – især i forhold til de praktiske gøremål som fx rengøring og udfyldelse af papirer til sagsbehandler. Beboerne benytter sig, ifølge den interviewede hjemmevejleder, ofte af, at de kan få afløb for deres personlige problemer og frustrationer, og at de kan få hjælp og støtte til at tackle svære situationer.

9.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Hjemmevejlederne har ikke det store samarbejde med beboernes pårørende, og kontakten til de pårørende er altid på foranledning af beboeren.

En enkelt beboer har en kæreste, der kommer i huset, og nogle har voksne børn eller forældre, der kommer. De pårørendes deltagelse er ikke altid lige problemfri.

”Nogle gange har de pårørende en trang til at blande sig i, hvordan beboerne har indrettet deres værelser og fællesarealerne. I de situationer kan vi være nødt til at kontakte dem for at understrege, at det er beboernes hjem, og at det er et bofællesskab, hvor der bor flere personer.” (Hjemmevejleder)

9.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

Beboerne i bofællesskabet er, ifølge den interviewede hjemmevejleder, generelt meget sociale og hjælpsomme overfor hinanden. Til dagligt fungerer de godt sammen, selv om der også er et hierarki i huset. Hjemmevejlederne har på husmøderne brugt meget tid på at få beboerne til at indse, at det ikke er ok, at der er en person, som dominerer for meget. Dette tiltag har gjort, at nogle af de konflikter, der har været mellem beboerne, er stoppet.

Beboerne bor tæt sammen og har ikke meget plads på deres egne værelser, men det påvirker – ifølge hjemmevejlederen - ikke beboerne. Beboerne er generelt meget åbne overfor hinanden og bruger hinanden meget i det daglige.

9.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Den interviewede oplever, at der blandt hjemmevejlederne i bofællesskabet er et godt kendskab til de procedurer og retningslinjer, der er gældende for magtanvendelse. Hjemmevejlederne modtager både de helt generelle retningslinjer fra forvaltningen samt dem fra socialcenteret. I de nyhedsbreve, som ledelsen på socialcenteret hver uge sender ud, er hjemmevejlederne også blevet informeret om gældende retningslinjer og nye procedurer.

Ved nyansættelser indgår materiale om retningslinjer i den introduktionspakke, som hjemmevejlederen får, og der skal kvitteres for at have læst materialet. Derudover går den nye hjemmevejleder i starten sammen med en mere erfaren hjemmevejleder i en såkaldt ”føl-ordning”.

Hjemmevejlederen har ikke oplevet at skulle anvende magt i bofællesskabet. Selv om der har været episoder med konflikter, kan magtanvendelse, ifølge den interviewede hjemmevejleder, undgås, fordi der er en politik om, at hjemmevejlederne skal trække sig tilbage i tilspidsede situationer, hvor hjemmevejlederen føler sig utryg.

Hjemmevejlederen forsøger altid at nedtrappe konflikten og skabe en forståelse hos beboeren om, hvorfor konflikten er opstået.

”Når der opstår en konflikt, prøver jeg at træde tilbage og lade folk falde ned. Det hører altid med til en konflikt, at der skal snakkes om den bagefter. Det kan godt være, det først skal være dagen efter, men jeg følger altid op.” (Hjemmevejleder)

9.10 **Medicinhåndtering**

Hjemmevejlederen fortæller, at det er beboerne selv, som står for deres medicin. Alle beboere er tilknyttet Distriktspsykiatrisk Center, og hjemmevejlederne har ingen rolle i doseringen eller håndteringen af medicinen men har kendskab til, hvad der bliver ordineret. Beboerne henter selv den doserede medicin.

Hjemmevejlederen angiver, at der meget hurtigt er kommet styr på systematikken omkring medicinhåndtering. Alle hjemmevejledere er blevet gjort bekendt med retningslinjerne på området og har skrevet under på, at de har læst dem. De hjemmevejledere, som er tilknyttet bofællesskabet, har ikke selv været på medicinhåndteringskursus.

Den interviewede fortæller, at hjemmevejlederne har en fornemmelse af virkninger og bivirkninger af medicinen, og at beboerne taler meget åbent om hvilken medicin, de modtager.

I bofællesskabet ligger der udskrifter af, hvilken medicin den enkelte beboer får ordineret samt udskrifter af, hvilke bivirkninger hver medicin måtte have. De ligger i et aflåst pengeskab og er tilgængelige for personalet.

9.11 **Fysiske forhold**

Bofællesskabet holder til i en ældre villa, der er ejet af LEV-fonden, og hvor kommunen lejer sig ind. På grund af ejendommen særlige ejerforhold er det uklart, hvem som skal vedligeholde bygningen. Huset fremstår som ret nedslidt, og en af beboerne klagede bl.a. over vinduernes dårlige forfatning.

”Beboerne synes ikke selv, at rammerne er gode nok. De er så trætte af dem, at de ikke længere gider gøre noget ved fx køkkenlågerne, når de falder af.” (Hjemmevejleder)

Beboerne har enten et eller to værelser, og deles alle om et enkelt badeværelse, som befinder sig på husets første sal. Derudover er der et lille toilet i stueetagen. Selv om værelserne er relativt små og der kun er et badeværelse til deling, klager beboerne ikke over pladsforholdene.

”Pladsforholdene er lousy, og man skal huske på, at beboerne skal have en hverdag til at fungere, selvom de ikke kender hinanden. Men de er ikke utilfred-

se, så længe der ikke er noget alternativ, og så skal mine normer jo ikke være afgørende for, hvordan det skal være.” (Hjemmevejleder)

I huset er der en stor fælles stue samt et køkken med spiseplads, hvor alle husets beboere kan sidde samtidigt. Fællesarealerne bliver i høj grad benyttet af husets beboere. I husets kælder har beboerne indrettet et lille værksted, lige som det er her, vaskefaciliteterne er. Oprettelsen af værkstedet er sket på foranledning af beboerne, der selv dækker udgifterne til fællesfaciliteter med penge fra fælleskontoen.

Huset har derudover en have, og beboerne har ansat en havemand til at vedligeholde den. I haven er der for nyligt anlagt en stor terrasse.

Der er ingen særlige rum til hjemmevejlederne, som derfor altid opholder sig i fællesarealerne, når bofællesskabet besøges. De øvrige beboere er, ifølge den interviewede hjemmevejleder, gode til at give plads i fællesarealerne, hvis en beboer har behov for at snakke alene med hjemmevejlederen.

9.12 **Administration af økonomiske midler**

Beboerne i bofællesskabet styrer, som tidligere nævnt, selv deres egne økonomiske sager. Den fælles konto administreres også af to af bofællesskabets beboere, som ifølge hjemmevejlederen, har helt styr på det. Hjemmevejlederens rolle begrænser sig til at have indblik i kontoudskrifterne.

Brugen af de fælles midler foregår, ifølge den interviewede hjemmevejleder, nogenlunde problemfrit, og beboerne er enige om altid at have en økonomisk reserve til uforudsete udgifter. Beboerne har bl.a. brugt fællespengene til at indrette et værksted i kælderen, til at betale en fast havemand og til at købe en motionscykel til fællesrummet.

10. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (4)

10.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Unavngivet
Navnet på lederen:	Unavngivet
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Unge ml. 18-25 år med psykosociale problemstillinger, herunder psykiske lidelser
Dato for besøg:	17. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet samt et fællesinterview med to hjemmevejledere og den daglige leder.¹

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

10.2 Opsummering og samlet indtryk

Bofællesskabets to hjemmevejledere har kun været på stedet i henholdsvis seks og to måneder, og lederen har kun været der yderligere et par måneder. Derfor er der ikke nogen historik at referere til i interviewet. Hjemmevejlederne fortæller dog om en meget positiv udvikling på stedet over det seneste halve år, hvor de unge beboere bruger hinanden mere, og hvor de taler mere åbent og konstruktivt med hinanden og med hjemmevejlederne. Der berettes generelt om en god stemning på stedet.

Huset skaber en meget hjemlig ramme, der bidrager til beboernes tryghed og oplevelse af at høre til. Hjemmevejlederne fokuserer på at skabe trygge rammer

¹ Denne caserapport har undtagelsesvist ikke været sendt til efterfølgende kommentering hos de interviewede. Derfor kan der forekomme enkelte faktuelle fejl og/eller misforståelser.

og daglige gøremål, der fungerer således, at de unge kan få en god botræning. Gennem åbenhed og troværdighed føler hjemmevejlederne, at de har skabt et godt forhold til de unge.

10.3 **Generelle forhold**

10.3.1 *Organisering af bostedet*

Bofællesskabets daglige leder er ligeledes faglig koordinator på et af Socialcenterne. Lederen kommer ofte forbi, og deltager på de ugentlige husmøder en gang om måneden. Ellers er det de to fuldtidsansatte hjemmevejledere, der har deres daglige gang på stedet. Ud at have det daglige ansvar virker lederen også som pædagogisk rådgiver for de to hjemmevejledere.

De to hjemmevejledere har delt beboerne, så de er den primære kontaktperson for to beboere hver. Kontaktpersonrollen giver sig f.eks. udtryk i arbejdet med handleplaner og sagsbehandlermøder. De følger dog begge med i alle beboernes liv. Hjemmevejlederne taler sammen hver torsdag, hvor de mødes på Socialcenteret og afstemmer holdninger og mål.

Hjemmevejlederne er med i en gruppe af otte hjemmevejledere, som mødes hver 14. dag i to timer og udveksler erfaringer. Deres leder er koordinator for hele gruppen.

10.3.2 *Målsætninger og målgruppe*

Der bor fire unge i alderen 22-26 år. To bor i stuen og to på første sal. Alle har psykiske lidelser og har været midlertidigt indlagt på psykiatriske hospitaler, men ingen er kommet direkte fra hospitalet.

Typisk har de unge kort tid inden fået stillet diagnosen, så mange arbejder med at acceptere diagnosen for deres psykiske lidelse. Det er imidlertid ikke et krav, at de har en diagnose.

De unge er fuldt mobile og kan i høj grad tage vare på sig selv. De har derimod brug for støtte til at forliges med deres psykiske lidelse og komme ind i velfungerende rytmer med henblik på at kunne klare sig på egen hånd.

Tilbuddets målsætning er ifølge tilsynet: ”at afklare og styrke de unges potentialer og kompetencer med henblik på fortsat at motivere den unge til en selvstændig, ansvarlig og moden udvikling. Det overordnede formål er, at hjælpe og støtte de unge til at komme videre i livet.” (tilsynsrapport fra februar 2005)

På stedet kalder man dette formål for ”Botræning”.

10.4 **Indsatsen på bostedet**

10.4.1 *Målsætninger og metoder*

Der er ingen overordnet pædagogisk metode på bofællesskabet, men der er formuleret specifikke målsætninger, værdigrundlag og pædagogik. Der er ingen pædagogiske retningslinjer oppefra.

”Vi har med vilje ikke lagt os fast på en pædagogisk teori. Det kommer meget an på beboernes specifikke situation og behov. Det er pædagogik på gulvplan, med udgangspunkt i dagligdagen og dem, der er her. Det virker meget fornuftigt lige nu, men det har ændret sig meget til det bedre bare i de fem måneder, de nuværende hjemmevejledere har været her.” (Leder).

Der anvendes typisk en anerkendende pædagogisk metode, hvor man ser beboerne der, hvor de er:

”Vi anerkender, hvad de unge siger, men gør det tydeligt, når vi ikke er enige med dem, men understreger: ’det betyder ikke, at jeg ikke hjælper dig’.” (Hjemmevejleder)

Det understreges, at der lægges meget vægt på tilgængelighed og troværdighed: *”Det, vi siger, er det, vi gør.” (Hjemmevejleder)*

10.4.2 *Tilbud og aktiviteter*

De unge har i øjeblikket ingen faste aktiviteter ud af huset. De får alle kontanthjælp og er i matchgruppe fem. En har været i arbejdsprøvning, men kunne ikke overskue det.

Hjemmevejledernes tid med de unge går mest til dagligdagsting, da det netop drejer sig om at hjælpe de unge til at få dagligdagen til at fungere: *”Lave budget, vride karklud, huske at tage medicin, tage til læge, tage til møde.” (Hjemmevejleder)* Hjemmevejlederne tager desuden med de unge ud at handle ind og på møder ud af huset, herunder på jobcenter.

Tre af de unge kan selv lave mad. To af dem har spiseforstyrrelser, så de taler meget om sund kost. En hjemmevejleder laver og spiser morgenmad med de unge kl. 9 tre dage om ugen. De unge vender ifølge hjemmevejlederne ofte døgnnet, og morgenmaden er derfor en måde at støtte dem i at få en mere almindelig døgnrytme. Hjemmevejlederne fortæller, at de unge udtrykker stor tilfredshed med ordningen.

Rengøring gør de unge selv på en fælles rengøringsdag. Beboernes egne værelser er som et resultat heraf i meget forskellig stand.

Efter ønske fra de unge laver de flere planlagte ture ud. Ofte er de unge meget angst for at komme udenfor. Derfor sidder de meget på deres værelser og hygger sig sammen og alene. En med skizofreni er meget for sig selv, mens de to piger og den anden mand laver meget sammen.

På de ugentlige møder har beboerne lavet en ønskeliste om fællesaktiviteter, som hjemmevejlederne planlægger og budgetterer sammen med de unge. Der gennemføres samtidig flere og flere faste aktiviteter. Bl.a. at gå tur hver fredag, hvilket de unge holder hjemmevejlederne op på. Desuden planlægges der en 5-dags tur i sommerhus betalt af aktivitetsbudgettet.

De unge dyrker i øjeblikket ikke sport, men der er dialog med idrætsforeningen Kæmperne, som arbejder med forskellige tilbud for folk med psykiske lidelser.

Ifølge hjemmevejlederne udtrykker de unge stor interesse i og glæde ved de aktiviteter, der bliver sat i gang. Efter at hjemmevejlederne i starten skulle tage initiativet, er det nu de unge selv, der kommer med ønsker til, hvad der skal ske.

10.4.3 *Samarbejde om indsats*

Hjemmevejlederne organiserer ikke indsatsen; de støtter de unge i at organisere den. De unge laver selv en handleplan og taler med hjemmevejlederne om, hvad de har brug for inden for de 37 timer, hjemmevejlederne er til stede. De taler med vejlederne om målopfyldelsen hver uge og opdaterer handleplanerne ca. hver 3. uge. I handleplanen opstiller de mål, om f.eks. at stå op til morgenmad mindst tre gange om ugen for at vende døgnrytmen.

Handleplaner ligger på de unges værelser og er deres ejendom. Der er også en version på det tilknyttede Socialcenter.

10.5 **Medarbejdernes trivsel**

Hjemmevejlederne kalder det ”*Et herligt sted at arbejde.*” De fremhæver en høj grad af medbestemmelse, som en vigtig faktor hertil.

”Vores samvær med beboere og cheferne er godt. En ide kan forfølges inden for rimelige grænser. Vi har gode muligheder for videreuddannelse – jeg har allerede været på to kurser efter to måneder i jobbet.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne finder derfor bemanningen meget passende og ser ikke behov for en opnormering. De er begge glade for den daglige leder, som de føler giver dem stor indflydelse, giver god faglig sparring og er meget hjælpsom, når de har spørgsmål.

Den ene hjemmevejleder føler dog, at stedet kan være for småt, sådan at det i længden kan blive for lille en udfordring. Hun sammenligner med et tidligere

job: ”I behandling var der en masse møder og en fragmenteret dagligdag for langt fra den praktiske pædagogik. Her har vi faglige udfordringer og slipper for meget af det bureaukratiske, men i længden er det nok for småt. Kan ikke lige se, hvad man kan gøre, så det bliver det ideelle sted at være – har behov for at være med til at udvikle og starte op, så når det ikke er spændende længere, kan det godt være, jeg vil videre.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne savner langt større indflydelse på visitationen, som ligger i centralforvaltningen.

”Samarbejdet med forvaltningen er ret godt ift. de formelle krav, men vi kan ikke sige nej, når vi ser en person, som ikke passer ind. Hvis nogen er for vel-fungerende eller for dårligt fungerende. Vi har behov for justering af samarbejdet med forvaltningen, så det kunne være mere et lige samarbejde. Den der magtkamp med forvaltningen (læs: om visitationen) er hård.” (Hjemmevejleder)

10.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

De unge har en meget høj grad af selvbestemmelse. Hvordan stedet fungerer, organiseres af de unge selv via husmøderne. Hjemmevejlederne er der kun i dagtimerne. Herudover kører de unge helt selv stedet. De unge bestemmer også selv, hvor og hvad der handles, men med pædagogernes medbestemmelse. Efter hjemmevejledernes eget udsagn, savner de unge vejlederne, når de ikke er der, men stedet fungerer stadig fint, når de er væk.

Nogle få ting får de unge ikke lov til at bestemme. De må kun ryge på deres værelser, og de må ikke indtage narkotika på stedet. De har ikke kode til penge-skabet, hvor penge til fælles aktiviteter opbevares og udleveres af hjemmevejlederne.

10.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Hjemmevejlederne er i dialog med forældrene i det omfang, de unge siger god for det. Da de unge er myndige, har hjemmevejlederne underskrevet en samtykkeerklæring, der også omfatter tavshedspligt i forhold til de pårørende.

”Vi spørger konsekvent, om det er OK, når vi taler med de pårørende.” (Hjemmevejleder)

Herudover holder de en fest i efteråret, hvor de pårørende er inviteret med. Hjemmevejlederne fortæller, at samarbejdet med de pårørende fungerer meget forskelligt.

”Nogen pårørende har større forventninger til, hvordan vi kan servicere de unge. De forventer mere service end hjælp til, at de unge kan udvikle sig. F.eks. vask og rengøring og hente medicin, som vi ikke udfører.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne beskriver de pårørende som meget blandede typer. Nogle er meget hårdt belastede, mens andre er helt almindeligt fungerende familier. Tre af fire unge har almindeligt fungerende forældre og bedsteforældre.

10.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

En hjemmevejleder siger om enheder af bofællesskabets type i kommunen:

”At have sådanne små enheder giver gode muligheder for at botræne. Vi har har en god fornemmelse for beboerne, så vi kan være med til at udvikle dem, når de lige skal til at vænne sig til at leve med en psykisk diagnose, hvor dette sted giver gode rammer.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederne vurderer, at de har et godt forhold til de unge, og at de unge sætter pris på deres tilstedeværelse og efterspørger mere af den:

”Vi kan tale godt sammen. En gang imellem er der lidt forskel i forventninger til, hvad vi kan levere. Vi har en meget stor grad af åbenhed med de unge, der taler meget åbent om, hvorfor de er her, hvilke problemer de arbejder med etc. Vi samarbejder om at udvikle beboerne der, hvor de er.” (Hjemmevejleder)

Vejlederne beskriver, at, da den første af dem kom i januar i år, *”var her forholdsvist utrygt og kaotisk på trods af de gode rammer.”* (Hjemmevejleder) Derfor har de fokuseret på at skabe en ramme om dagligdagen ud fra devicen om, at struktur giver tryghed:

”Der foregår mange ting i deres hoveder, så faste rammer giver ro og tryghed, så der er mulighed for udvikling. Ydre ro og orden giver mere ro om kaosset inde i hovedet.” (Hjemmevejleder)

Som et resultat oplever de nu, at *”beboerne reagerer med at selv at være åbne. Nu kan de fortælle, hvorfor de må gøre forskellige ting på forskellige tidspunkter. De er nu bedre til at sige til og fra og finde sine egne grænser. De har tillid til, at de kan være dem, de er.”* (Hjemmevejleder)

Samtidig finder hjemmevejlederne, at der *”ikke er voldsomt mange konflikter mere. Konflikter er typisk om helt almindelige hverdagsting. Vi behøver ikke rigtig mægle mere. De kan selv håndtere det i højere grad nu, og ellers tages det op på det ugentlige husmøde.”* (Hjemmevejleder)

De har bl.a. brugt meget tid på at italesætte åbenhed og ærlighed, hvilket har betydet, at omgangstone som punkt på husmøder nu er taget væk, fordi omgangstone er blevet meget bedre. Af samme grund blev de enige om, at det ikke var nødvendigt med specifikke husregler.

En beboer har svære misbrugsproblemer, hvorfor beboeren er indstillet til Skt. Hans på M-afsnittet. Hjemmevejlederne vurderer, at beboeren er meget dårligt fungerende pga. medicin og hårde stoffer. De har oplevet, at det er hårdt for beboeren at være på stedet, fordi beboeren kan se, at vedkommende ikke kan leve op til stedet. De tre andre fungerer ifølge hjemmevejlederne givet omstændighederne rigtig godt og stadigt bedre på stedet.

10.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Siden den første af de to hjemmevejledere kom til stedet i januar, har de ikke haft behov for magtanvendelse. De ved dog, hvad de skal gøre, hvis der bliver behov for det. De følger her kommunens retningslinjer for magtanvendelse, som de har fået introduktion i, da de blev ansat.

Der er ikke brug for vikarer for tiden, da hjemmevejlederne godt kan dække hinanden af i særlige situationer.

10.10 **Medicinhåndtering**

Hjemmevejlederne har ikke formelt noget med beboernes medicin at gøre, men ved, hvad de får. Hjemmevejlederne har en liste, hvis beboerne bliver dårlige, men de unge medicinerer sig selv og får medicin af henholdsvis OPUS og distriktmedicinering.

Den ene hjemmevejleder har et udvidet medicinkursus med fra en tidligere arbejdsplads. Den anden har selv "læst op" på medicin, men har ikke haft et kursus, og har ifølge eget udsagn derfor ikke ekspertisen.

Der er indgået aftale med en læge på det opsøgende psykiatriske team (OP), som skal holde internt kursus i psykofarmaka til efteråret for både hjemmevejledere, kontaktpersoner, sagsbehandlere med flere.

Beboerne får undervisning i medicin i OPUS-regi. To ud af fire beboere tager medicin.

10.11 **Fysiske forhold**

Hjemmevejlederne fremhæver, at huset virker hjemligt, der er gode fællesfaciliteter, der for nogen rums vedkommende dog stadig er under opbygning, og haven giver gode muligheder for at opholde sig udendørs. Beboerne giver ifølge hjemmevejlederne også udtryk for, at de oplever stedet som hjemligt. Hjemme-

vejlederne vurderer, at det betyder meget for beboerne ”at det ikke lugter af institution og sygdom.” (Hjemmevejleder)

Alligevel finder hjemmevejlederne ikke de fysiske rammer optimale. For det første savner de et personalerum, hvor de kan trække sig tilbage. For det andet er toiletfaciliteterne ikke gode. De er gamle og uhygiejniske, og de er svære for beboerne at dele; særligt hvis det er pige og dreng, der deler toilet, da det giver konflikter. Der er generelt mange steder, der trænger til renovering. Til gengæld er de rigtig glade for deres nyrenoverede køkken.

10.12 **Administration af økonomiske midler**

Beboerne får kontanthjælp. Heraf betaler de 2.900 kr. til opholdet om måneden (resten af huslejen betales af kommunen). 1.600 kr. af dem går til husleje og 1.300 kr. er mad og rengøringspenge, som opbevares og styres af personalet. Hjemmevejlederne skriver under på et blåt bilag hver gang, der tages penge, så de vil kunne klare en revision.

Nogle af beboerne har meget gæld i form af gammel SU og en del hurtigt lånte penge.

De har ikke nogen beboere med værger, så alle beboerne står selv for deres økonomi.

11. UNAVNGIVET BOFÆLLESSKAB (5)

11.1 Faktuelle oplysninger og datagrundlag

Bostedets navn og adresse:	Unavngivet
Navnet på lederen:	Unavngivet
Antal afdelinger:	1
Målgruppe:	Psykiatri, unge med behov for støtte
Dato for besøg:	26. juni 2008

Denne caserapport bygger på observationer fra en rundvisning på bofællesskabet samt et interview med en hjemmevejleder.

Rapporten er primært af beskrivende karakter, idet den redegør for oplevelser og erfaringer blandt de interviewede. I det første afsnit nedenfor opsummeres evaluators indtryk på baggrund af det foreliggende datagrundlag. Det skal dog bemærkes, at egentlige konklusioner udelukkende foretages i Hovedrapporten, hvor datagrundlaget er mere omfattende.

11.2 Opsummering og samlet indtryk

Generelt har beboerne det godt med hinanden. De tre beboere deler en lejlighed, hvor de har hver deres værelse samt fælles køkken og fælles stue. Lejligheden bliver med tiden udbygget med altan.

Beboerne bor tæt i lejligheden, og de fysiske rammer nødvendiggør en høj grad af tolerance mellem beboerne. Ifølge hjemmevejlederen fungerer samlivet i lejligheden godt, men det er evaluators umiddelbare vurdering, at boformen er meget sårbar i forhold til at kunne huse forskellige beboere med forskellige interesser og behov.

Der findes ikke en fælles udviklingsplan for bofællesskabet, og hjemmevejlederen fortæller, at der ikke foreligger fælles mål for indsatsen. Hjemmevejlederen fortæller derudover, at der mangler en fælles tilgang til arbejdet. Hjemmevejlederen savner et meget mere nært samarbejde med kollegerne og en bedre struktur.

tur for arbejdet. Det tilknyttede personale til bofællesskabet er meget sjældent på adressen samtidig, hvilket gør koordineringen af den daglige indsats til en udfordring.

11.3 **Generelle forhold**

På bofællesskabet bor der tre beboere, og der er to faste hjemmevejledere tilknyttet. Én vejleder er kontaktperson for 2 beboere. Den ene vejleder er pædagog, den anden er ergoterapeut. Målgruppen er personer, der har behov for støtte og vejledning i forhold til at bo i eget hjem.

11.4 **Indsatsen på bostedet**

Hjemmevejlederen fortæller, at der ikke foreligger fælles mål for indsatsen i bofællesskabet. Der findes heller ikke en fælles udviklingsplan for tilbudet. Derimod arbejder den adspurgte ud fra sin egen tilgang, nemlig ud fra miljøterapeutiske principper ”*med en god del recovery ovenpå.*”

Blandt gruppen af hjemmevejledere er man mange forskellige faggrupper, og hjemmevejlederen nævner, at det ikke virker som om, der tænkes på det som en strategi fra ledelsens side i forhold til beboerne. Det er fx en pædagog og en ergoterapeut, der er tilknyttet bofællesskabet. Men det er der ifølge hjemmevejlederen ingen faglige overvejelser bag. Til gengæld er der taget højde for mand/kvinde sammensætning.

Hjemmevejlederen fortæller, at miljøterapi og recovery er gode metoder, fordi man ofte må fortælle, hvorfor man gør, som man gør. ”

”Nu gør jeg sådan, fordi det er meget dialogbaseret. Man kommer ingen vegne med at sige, sådan skal det være.” (Hjemmevejleder)

Det fortælles ligeledes, at man må balancere mellem at sætte mål på den ene side, men at målene på den anden side ikke må være for store.

”Det går ikke så godt, når jeg arbejder med store mål. Det er vigtigt at arbejde med små mål som delmål hen ad vejen.” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederen føler sig godt klædt på til at arbejde med målgruppen. Men kunne ønske sig mere kollegial sparring og nævner også, at samarbejdet med kollegerne kan være problematisk.

”Vi har forskellige erfaringsgrundlag. Man kender ikke hinanden så godt.” (Hjemmevejleder)

Fx er en kollega nyuddannet og har ikke arbejdet så meget med psykisk syge. Hjemmevejlederen har således mange tanker omkring sit eget arbejde men er

usikker på, om kollegaen har den samme tilgang som vedkommende selv. Det opleves ligeledes af hjemmevejlederen som problematisk, at de meget sjældent er på bofællesskabet sammen. Den interviewede hjemmevejleder fortæller, at det kun er sket fire-fem gange siden marts. Det opleves som et problem i forhold til at sikre en fælles indsats på bofællesskabet.

Hjemmevejlederen har selv taget initiativ til at se en film sammen med kollegaerne om psykisk syge ”*Det kunne hjælpe os til at finde et fælles ståsted.*” Der er otte hjemmevejledere i gruppen, men kun i alt tre kolleger dukkede op til filmfremvisningen.

Der er lavet pædagogisk handleplaner for beboerne. ”*Man sætter sig ned og snakker om de forskellige spørgsmål, så skriver man ned.*” (Hjemmevejleder) Der er en skabelon for, hvor hvordan man gør, som hjemmevejlederen selv har lavet. Den er taget fra det sociale handleplanskoncept. Beboerne får også selv lov til at skrive, hvis de ønsker det. De pædagogiske handleplaner revideres 1-2 gange om året. Handleplanerne er tilgængelige på værelserne.

11.4.1 *Tilbud og aktiviteter*

Beboerne er hjemme i løbet af dagen. De har ikke arbejde eller er i uddannelse. Én beboer skal dog starte med HF enkeltfag til august. Typisk vækker hjemmevejlederen beboerne, når han kommer ca. kl. 9. Ellers kan de sove til kl. 10-11. Én beboer er med i en motionsgruppe mandag og onsdag. Én er i en gå-gruppe én gang om ugen. Den sidste kommer i en samværsgruppe i regi af distriktpsykiatrien.

Beboerne spiser ikke sammen. Kun om torsdagen, hvor der er fællesspisning.

Indimellem laves interne fællesaktiviteter, fx biografture eller en tur i Søndermarken. Der er fælles rengøring om mandagen. Tirsdag eftermiddag har hjemmevejlederne enkeltaktiviteter på skift med den enkelte beboer. Onsdag er indkøb på skift med beboerne. Én beboer handler ind alene, mens de to andre har en hjemmevejleder med. Torsdag er der husmøder. Én hjælper med den fælles madlavning, en anden dækker bord. Man sidder og snakker sammen bagefter. Man forsøger at gå en lille tur før eller efter fællesspisningen, men det lykkes stort set aldrig, da beboerne har svært ved at komme ud af lejligheden.

Om fredagen sørger man for at komme ud og handle til weekenden. Man skal måske hæve penge i banken.

Der er ind imellem nogle fælles arrangementer med beboere fra andre bofællesskaber, fx en tur i zoo eller i Dyrehaven, men det lykkes ikke rigtigt at få folk til at deltage.

Hjemmevejlederen oplever, at beboernes behov er godt dækket med de beskrevne aktiviteter. ”*De magter ikke mere.*”

11.5 **Medarbejdernes trivsel**

Hjemmevejlederen savner som nævnt, at der er mere fokus på at arbejde med fælles pædagogiske mål i tilbuddet.

Der berettes om stor udskiftning i personalet. Hjemmevejlederen har arbejdet sammen med 3 nye hjemmevejledere på ét år. Det smitter af på beboerne, fx i forhold til at komme ud.

Hjemmevejlederen fortæller, at den store udskiftning kan have noget at gøre med ledelse. En koordinator er langtidssygemeldt, og der er en leder for voksen-teamet, som ikke har fungeret som leder før, og som er relativ ny. Koordinatoren har heller ikke fungeret som koordinator før.

”*Der mangler synlig ledelse. Vi mangler målsætninger for vores arbejde, og for bofællesskaberne. Jeg mangler noget mere fagligt.*” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederen beskriver sine fysiske arbejdsforhold som elendige. Man er mange om at dele et fælles personalerum. Der er ikke en pc til hver, og der er ikke et skrivebord til hver.

Det fortælles, at der er megen sygdom. ”*Der mangler hele tiden hænder. Folk kører ned. Man skal cykle rundt, men der er gået mange måneder, inden jeg har fået en arbejdscykel. Vi er så få folk, at det ofte kun handler om rengøring, hygiejne og mad.*” (Hjemmevejleder)

Hjemmevejlederen er samlet set rigtig glad for arbejdet og for at komme hos beboerne men oplever, at betingelserne er dårlige.

”*Jeg er utilfreds med, at der ikke er mere struktur i forhold til det faglige og i forhold til ledelse. Der er ikke tid til at lave den dokumentation, man skal. Der mangler hænder.*” (Hjemmevejleder)

11.6 **Brugerindflydelse på bostedet**

Der er ikke noget beboerråd, men der afholdes husmøder hver torsdag i forbindelse med fællesspisningen. Der er en række punkter, som man drøfter hver gang. Ved møderne er der en husmødebog, hvor der skrives referat (på skift blandt beboerne).

11.7 **Pårørendes indflydelse på bostedet**

Der er ikke noget samarbejde med pårørende. Hjemmevejlederen har hilst på nogle, men beboerne ønsker ikke, at der skal være mere kontakt. Alle beboere har et netværk, hvorfra der kommer nogen jævnligt.

11.8 **Beboernes trivsel og dagligdag**

To af beboerne taler meget sammen. Den tredje beboer er relativ ny i bofællesskabet, og de to andre har et specielt forhold, fordi de har boet der længe. Den sidste beboer føler sig ifølge hjemmevejlederen ikke udenfor, men relationen er ikke helt det samme.

Det fortælles, at der ikke forekommer konflikter på bostedet. Men det har der været lidt af før i tiden. Hjemmevejlederen har ikke lyst til at give eksempler på konflikter, da de skyldes beboernes sygdom.

Hvis en beboer har nogle bekymringer i forhold til en af de andre, så tager beboeren det typisk op med hjemmevejlederen. ”Så taler man om, hvad man skal gøre.” Fx om hjemmevejlederen skal tage en snak med den anden, eller om beboeren selv kan gøre noget. Eller om det er noget, man skal tage generelt op.

Der er ingen konflikter mellem hjemmevejlederne og beboerne. Men én beboer vil ikke have noget med hjemmevejlederne at gøre generelt. Han gider ikke deltage i de fælles ting, som er pligt, når man bor i bofællesskabet, fortæller hjemmevejlederen.

Der arbejdes en del med at få beboerne til at lave noget sammen. De vil måske forskellige ting. Så gælder det om at møde dem på halvvejen, så alle får noget ud af det.

11.9 **Indgreb i selvbestemmelsesretten (magtanvendelse)**

Dette er ikke et tema. Hjemmevejlederen har aldrig anvendt magt, og vil nok heller aldrig komme til det.

”Beboerne er for ’gode’. Man klarer den med almindelig dialog.” (Hjemmevejleder)

11.10 **Medicinhåndtering**

Beboerne går i distriktscenter, hvor de får medicin, og beboerne administrerer det selv. Hjemmevejlederen har intet med det at gøre. Beboerne fortæller lidt om det til hjemmevejlederne, men kun på egen opfordring.

Hjemmevejlederen har noget erfaring med medicinhåndtering (har arbejdet i hospitalspsykiatri i snart 20 år), men føler ellers ikke noget behov for at vide

mere om det. I et enkelt tilfælde har hjemmevejlederen haft mistanke om, at en beboer havde bivirkninger, så snakkede man om det med beboeren og psykiateren.

11.11 **Fysiske forhold**

Hjemmevejlederen nævner, at det lige er småt nok med 3 personer om ét toilet. Det samme gælder køkkenet.

Beboerne har det godt sammen og tager hensyn til hinanden. De er gode til at trække sig og respekterer hinanden. Når døren er lukket, så er man sig selv.

Man bor fast, det er ikke meningen, at man skal flytte ud.

11.12 **Administration af økonomiske midler**

Beboerne styrer selv deres økonomi. Der er en fælles konto til licens, forsikring osv., som der betales til via PBS. Derudover betaler beboerne 300 kr. til mad. Hjemmevejlederen styrer madkassen. Kvitteringer fra den fælles kasse afleverer hjemmevejlederen på kontoret, da de betaler ¼ af beboernes mad.